

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΡΟΜΑ”

ΔΡΑΣΗ 4 : ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΡΑΣΗΣ: ΕΥΑΝΘΙΑ ΜΗΛΙΓΚΟΥ

**ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΥΛΙΚΟΥ: Ε. ΜΟΥΡΕΛΑΤΟΥ
ΣΤ. ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ**

ΑΘΗΝΑ 2014

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΑ

ΒΙΩΜΑΤΙΚΑ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ

ΘΕΜΑΤΩΝ

<i>Επιμορφωτής</i>	<i>Θέμα εργαστηρίου/-ων</i>
<i>Βγαγκές Στέλιος σελ. 6-7</i>	Σύντομη παρουσίαση λειτουργίας του εργαστηρίου θεατρικού παιχνιδιού
<i>Βλαστάρη Ειρήνη σελ. 8-9</i>	1. Burnout: Η "νόσος" που προσβάλλει τους εκπαιδευτικούς 2. Λογοτεχνία, εικαστικά και κινηματογράφος σε πολυπο- λιτισμικές μαθητικές τάξεις.
<i>Γκονέλα Ελένη σελ. 10-15</i>	1. Μαθησιακές Δυσκολίες: Γενικές (σύνθετες) και Ειδικές- Δυσλεξία. Συμπτώματα- δείγματα- Δυσκολίες. Εκπαιδευτικές παρεμβάσεις αντιμετώπισης. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού. Μελέτη περίπτωσης. 2. Μαθησιακές Δυσκολίες: Συμπτώματα και δείγματα Ειδικών Μ.Δ. και Δυσλεξίας στο Γυμνάσιο και Λύκειο. Προτάσεις και οδηγίες για την αντιμετώπισή τους στο Γλωσσικό Μάθημα. (Για Β/θμια Εκπ/ση) 3. Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής (ΔΕΠ) και Υπερκινητικότητα (ΔΕΠ/Υ). (Για Α/θμια Εκπ/ση) 4. Πολυμορφία συμπεριφορικών ιδιοτεροτήτων των μαθητών στη σχολική τάξη: προβληματικές συμπεριφορές, σχολική άρνηση και φοβία, μαθητική αταξία, σχολική απειθαρχία.
<i>Δενιόζος Ανάργυρος Παπαχριστοπούλου Δέσποινα σελ. 16-18</i>	1. Τεχνικές δραματοποίησης - ηχοποίησης κειμένων και οπτικού υλικού. Πρακτικές εφαρμογές για την καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία 2. Διαπολιτισμικές Αφηγήσεις – Διαθεματικές Δράσεις. Χρήσεις του διαδικτύου και των εποπτικών υλικών
<i>Ζουγανέλη Άννα σελ 19 -20</i>	Εισαγωγή στις Μαθησιακές Δυσκολίες: βασικές έννοιες- Αντιμετώπιση Μαθησιακών Δυσκολιών
<i>Καλογρίδη Βάλια σελ. 21 -22</i>	Διαφορετικοί και ίσοι : Το θεατρικό Παιχνίδι ως μέσο προσέγγισης του <u>διαφορετικού</u> και αποδοχής του <u>Άλλου</u> "

Καραβόλτσου Αθηνά σελ 23-26	1. Διαχείριση συγκρούσεων:ο εκπαιδευτικός ως Έιρηνοποιός -Διαμεσολαβητής στις συγκρούσεις μεταξύ μαθητών
	2. Σχολική βία /εκφοβισμός:Αίτια, συνέπειες, τρόποι αντιμετώπισης και πρόληψης του φαινομένου
	3. Διαχείριση τάξης:συνοχή και σχεσιοδυναμική της ομάδας
Κουκουράκης Δημήτρης σελ 27	Μουσικοθεραπεία: Δημιουργώντας (μουσικό) χώρο για σκέψη. Η μουσική ως πρόταση στις προκλήσεις της εκπαίδευσης
Κυπραίου Αρετή σελ 28 - 36	1. Η λειτουργία της ομάδας μαθητών στο σύγχρονο σχολείο ως τρόπος διαχείρισης των κρίσεων
	2. Power Teaching -Δυναμική διδασκαλία και διαχείριση της τάξης
	3. Η πειθαρχία στο σχολικό περιβάλλον: Αποτελεσματικοί τρόποι διαχείρισης της τάξης
	4. Βιωματικές τεχνικές βελτίωσης των σχέσεων των μαθητών στο σχολείο
	5. Η Σχολική Βία στην εποχή μας. Πρόληψη και Αντιμετώπιση
	6. Η Συναισθηματική Αγωγή στο χώρο του Σχολείου: Σπουδαιότητα και τεχνικές εκμάθησης διαχείρισης των συναισθημάτων των μαθητών
Λεωνίδα Μαρία σελ 38-39	Εικόνα και γλώσσα
Μητάκος Δημήτρης σελ. 40 - 41	1. Εκπαιδευτικός σχεδιασμός
Νάση Μαρία σελ. 42-43	Εκπαιδευτικές Διαδρομές- Επαγγελματικές Προοπτικές
Νίκα Βαρβάρα σελ. 44 -46	Μαθησιακές δυσκολίες για μαθητές Ρομά. Προσδιορισμός, πρόληψη, αντιμετώπιση

<i>Ρηγοπούλου Τερψιθέα</i> <i>Γλένη Χρυσουγή</i> σελ. 47 -50	1. Διαφοροποιημένη διδασκαλία
	2. Κινηματογραφική αγωγή και ετερότητα
	3. “γραπτός λόγος” από την πρόταση ... στο κείμενο
	4. «Παιχνίδια Λεξικού» ή Παίζουμε «Λεξικό»
<i>Σκανδάλη Μαργαρίτα</i> σελ. 51 -53	1. Ο κόσμος των «Αντι/ Κειμένων» στη σχολική καθημερινότητα
	2. «Δομώντας νοήματα και νέες μουσειακές εμπειρίες: Παράμετροι και σχεδιασμός εκπαιδευτικών επισκέψεων μαθητικών πληθυσμών σε χώρους πολιτισμικής αναφοράς και μνήμης.»
<i>Σχίζα Κων/να Κοσμίδης Παύλος</i> σελ.54 -56	1. Τα απορρίμματα στη ζωή μας
	2. Το Δάσος μας
	3. Η ενδοσχολική βία
<i>Τάνταρος Σπύρος</i> σελ. 57	Η διαχείριση της σχέσης με τον “δύσκολο” μαθητή
<i>Χατζηγεωργίου Ελένη</i> σελ. 58-61	«Δόμηση των σχέσεων μεταξύ των μαθητών με στόχο την ομαλή λειτουργία της τάξης και την βελτίωση της ετοιμότητας για μάθηση»

Βγαγκές Στέλιος

Δάσκαλος- Εμπυχωτής Θεατρικού Παιχνιδιού

ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΘΕΑΤΡΙΚΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΚΕ.Δ.Α. «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΡΟΜΑ»

Το εργαστήρι Θεατρικού Παιχνιδιού λειτουργεί με βιωματικό τρόπο, εφαρμόζοντας τις μεθοδολογικές του τεχνικές μέσα από:

Ρυθμικά και κινητικά παιχνίδια, παιχνίδια σωματικής έκφρασης, παιχνίδια ρόλων, παιχνίδια με αντικείμενα, ήχους, μουσικές, εικόνες, λέξεις, αυτοσχεδιασμούς (ελεύθερους και σκηνικούς), εικαστικές δράσεις.

Έτσι δίνεται η ευκαιρία στους επιμορφούμενους να ανακαλύψουν τις εκφραστικές τους δυνατότητες και να επινοήσουν τρόπους με τους οποίους μπορούν να προσεγγίσουν τους στόχους που θέτει κάθε φορά η θεματική του εργαστηρίου και μέσω της ενσυναίσθησης να μπουν στη θέση των παιδιών που προσπαθούν να επικοινωνήσουν μεταξύ τους, με το δάσκαλο και με το ευρύτερο περιβάλλον μέσω των εμπυχωτικών διαδικασιών.

Το θεατρικό Παιχνίδι είναι μια εμπυχωτική διαδικασία που αναπτύσσεται μέσα από τέσσερις φάσεις-στάδια:

Στην πρώτη Φάση (Απελευθέρωση) εντάσσονται δραστηριότητες έντονα αισθησιοκινητικές, που έχουν σχέση με την ευαισθητοποίηση και συγκρότηση της ομάδας. Μέσα στο πλαίσιο ενός ομαδικού ή ατομικού παιχνιδιού, ο παίκτης (παιδί ή ενήλικας) αποθέτει ένα μεγάλο μέρος του άγχους, του ψυχαναγκασμού και των φαντασιώσεων που το κατέχουν. Ο παίκτης που συμμετέχει στην πρώτη φάση του θεατρικού παιχνιδιού, έρχεται σε επαφή και επικοινωνεί με τα μέλη της ομάδας του, εκφράζει εσωτερικές ανάγκες του και διαφοροποιεί τη συμπεριφορά του, καθώς του δίνεται η ευκαιρία να βγει από τους κατεστημένους κανόνες συμπεριφοράς που τον καθλώνουν και του δεσμεύουν τη φαντασία.

Στη δεύτερη Φάση (Αναπαραγωγή) του θεατρικού παιχνιδιού, κύρια θέση κατέχει το παιχνίδι ρόλων. Ο παίκτης ανακαλύπτει ρόλους και θέτει σε λειτουργία μηχανισμούς αίσθησης, έκφρασης, σκέψης και συμπεριφοράς που τον οδηγούν, μέσα από δρόμους της δημιουργικής φαντασίας και του κριτικού στοχασμού, να επεξεργαστεί τα ερεθίσματα που του έχουν δοθεί από τον εμπυχωτή.

Στην τρίτη Φάση (Σύνθεση), οι παίκτες αρχίζουν να παρουσιάζουν τα θέματα που τους απασχόλησαν και επεξεργάστηκαν. Όσες επιθυμίες και προβληματισμούς εξέφρασαν στις προηγούμενες φάσεις, τις σχηματοποιούν, τις συνθέτουν, τις οργανώνουν και τις παρουσιάζουν ως θεατρικό δρώμενο που έχει τη μορφή σκηνικού αυτοσχεδιασμού.

Στην τέταρτη Φάση (Ανάλυση) το παιχνίδι έχει πια τελειώσει και ο εμπυχωτής συζητά μαζί με την ομάδα για ό,τι προηγήθηκε. Στη φάση αυτή οι παίκτες έχουν τη δυνατότητα να συγκεκριμενοποιήσουν τις εμπειρίες τους, οργανώνοντας, αν θέλουν, ένα ολοκληρωμένο παραστασιακό γεγονός.

Το θεατρικό παιχνίδι ενεργεί ως ρυθμιστικός παράγοντας του συναισθηματικού φορτίου, των εντάσεων, της επιθετικότητας, της συνεργατικότητας, της κοινωνικοποίησης των παιδιών και των ενηλίκων καθώς επίσης και ως εργαλείο μάθησης.

Η διοχέτευση της εσωτερικής έντασης μέσα στο θεατρικό παιχνίδι χαλαρώνει, απελευθερώνει μέρος της δημιουργικότητας του παιδιού και προκαλεί εσωτερικές εξισορροπήσεις. (Κουρετζής, 1991)

Ο Στέλιος Βγαγκές είναι δάσκαλος και εμψυχωτής θεατρικού παιχνιδιού, απόφοιτος της Μαρασλείου Παιδαγωγικής Ακαδημίας, κάτοχος μετεκπαιδευτικού τίτλου του ΜΔΔΕ, και απόφοιτος του 3ετούς Εργαστηρίου Παιδαγωγικής Θεάτρου και Θεατρικού Παιχνιδιού του «ΘΕΑΤΡΟΥ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ». Έχει παρακολουθήσει προγράμματα εργαστηρίων Ρυθμικής και Κινητικής Αγωγής, Μουσικοκινητικής Αγωγής και Δραματοσοφίας.

Υπηρετεί στο 15^ο Δημ. Σχ. Καλλιθέας και εφαρμόζει το Θεατρικό Παιχνίδι στην καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία εντάσσοντάς το στο Αναλυτικό Πρόγραμμα.

Συμμετέχει ως επιμορφωτής σε σεμινάρια και ημερίδες που οργανώνουν Πανεπιστήμια, Σχολικοί Σύμβουλοι, Σύλλογοι Εκπαιδευτικών, Π.Ε.Κ του Υπουργείου Παιδείας, Δημοτικοί και Πολιτιστικοί φορείς.

Υπήρξε συνεργάτης στην επιμόρφωση δασκάλων καθώς και στο σχεδιασμό προγραμμάτων και δράσεων στο πλαίσιο εφαρμογής του προγράμματος «ΜΕΛΙΝΑ-ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ» (1995–2003). Είναι μέλος του «ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ» και συμμετέχει ως εισηγητής και εμψυχωτής σε σεμινάρια, ημερίδες και συνέδρια που οργανώνει ο παραπάνω φορέας.

Ως μέλος της ομάδας των βασικών συνεργατών του Λάκη Κουρετζή, δίδαξε επί σειρά ετών στο 3ετές Εργαστήρι Παιδαγωγικής Θεάτρου και Θεατρικού Παιχνιδιού του «ΘΕΑΤΡΟΥ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ» το αντικείμενο σπουδών «Το Θεατρικό Παιχνίδι στην Εκπαιδευτική Διαδικασία». Έχει συγγραφικό έργο με συμμετοχές σε εκπαιδευτικά περιοδικά και βιβλία εκπαιδευτικού υλικού. Είναι ιδρυτικό στέλεχος του Εργαστηρίου Πολιτιστικής Εκπαίδευσης «ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ» στο οποίο λειτουργεί ομάδες έκφρασης παιδιών, εφήβων και ενηλίκων και στο οποίο συνεχίζει να διδάσκει το παραπάνω αντικείμενο. Από τον Αύγουστο του 2010 έως τον Οκτώβριο του 2010 ήταν μέλος της συντονιστικής ομάδας σχεδιασμού της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών αισθητικής αγωγής στα 800 Δημοτικά Σχολεία με ενιαίο πρόγραμμα του ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ-που υλοποιήθηκε από τον ΟΕΠΕΚ (ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ) - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ» Πράξη «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα)–Η Μετάβαση.

Στο πρόγραμμα αυτό είχε, εκτός από το σχεδιασμό, και την ευθύνη του εισαγωγικού σεμιναρίου επιμορφωτών της Θεατρικής Αγωγής.

Βλαστάση Ειρήνη

τ. Σχολική Σύμβουλος Π.Ε.

1^ο εργαστήριο.

Burnout: Η "νόσος" που προσβάλλει τους εκπαιδευτικούς

Περίληψη

Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού κατέχει μια από τις πρώτες θέσεις στον κατάλογο των στρεσογόνων επαγγελμάτων.

Οι δε εκπαιδευτικοί ανήκουν στην ομάδα των επαγγελματιών που είναι ιδιαίτερα επιρρεπείς στο Burnout ή όπως αποδίδεται στα ελληνικά "σύνδρομο επαγγελματικής εξουθένωσης". Θα εξετάσουμε τι είναι επαγγελματική εξουθένωση, τα χαρακτηριστικά της, τα στάδιά της, τα συμπτώματα και τις ενδείξεις, την αιτιολογία εμφάνισης του συνδρόμου και την αντιμετώπιση. Επίσης θα παρουσιάσουμε αποτελέσματα έρευνας για την επαγγελματική εξουθένωση εκπαιδευτικών της πρωτεύουσας σε σχέση με εκείνους του νομού Κυκλάδων.

Στο τετράωρο διδασκαλίας το πρώτο δίωρο θα είναι θεωρητική κατάρτιση με χρήση powerpoint και word και το δεύτερο δίωρο πρακτική κατάρτιση βασισμένη στα θεωρητικά δεδομένα.

2^ο εργαστήριο.

Λογοτεχνία, εικαστικά και κινηματογράφος σε πολυπολιτισμικές μαθητικές τάξεις.

Το θεωρητικό πλαίσιο αναφέρεται στους γενικούς στόχους της διδασκαλίας της λογοτεχνίας, των εικαστικών και του κινηματογράφου που κινούνται σε τρεις άξονες:

1. Τον αισθητικό άξονα (ό, τι σχετίζεται με τη διαπαιδαγώγηση του μαθητή στην εκτίμηση, την απόλαυση με καλλιτεχνικό ενδιαφέρον και γενικά η εξοικείωση του με τα παραπάνω ως αισθητικά αγαθά).
2. Τον πολιτικό/ιδεολογικό άξονα (η διδασκαλία των παραπάνω ως μέσο διαμόρφωσης στάσεων και αξιών και συμπεριφορών υπηρετώντας την εκπαιδευτική πολιτική νομιμοποίησης των πολιτισμών και της διαπολιτισμικής αγωγής.).
3. Το συστημικό άξονα (ό, τι σχετίζεται με τη μεταγλώσσα, την ανατομία, την ανάλυση των παραπάνω τεχνών).

Το βιωματικό εργαστήριο θα αφορά δραστηριότητες για κινητοποίηση των μαθητών και τρόποι αξιοποίησης λογοτεχνίας, εικαστικών, κινηματογράφου και καλές πρακτικές για δημιουργία ενταξιακού περιβάλλοντος σε πολυπολιτισμικά σχολεία σε συνδυασμό με τη διδασκαλία της Γλώσσας

Η Ειρήνη Βλαστάρη γεννήθηκε στην Κύθνο Κυκλάδων όπου φοίτησε στο δημοτικό σχολείο. Τελείωσε το τότε εξατάξιο Γυμνάσιο στο Περιστέρι Αττικής. Φοίτησε στην Αρσάκειο Παιδαγωγική Ακαδημία και στη Σχολή Νηπιαγωγών Εκάλης, Εργάστηκε σε ιδιωτικά σχολεία και ήταν ιδιοκτήτρια ιδιωτικού νηπιαγωγείου (ΠΑΙΔΟΥΠΟΛΗ 1979 – 1986). Επίσης, φοίτησε στην Πάντειο Σχολή Πολιτικών Επιστημών και μετεκπαιδεύτηκε στο Μαράσλειο διδασκαλείο δημοτικής εκπαίδευσης. Αποφοίτησε από το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης – Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Ήταν διευθύντρια σε δημόσιο σχολείο για 7 σχολικά έτη. Ιδιαίτερα ασχολήθηκε με περιβαλλοντικά προγράμματα και θεατρικά έργα για παιδιά στα πλαίσια της εκπαιδευτικής δραστηριότητας. Το 1995 κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις ΚΟΡΦΗ το βιβλίο με αισθητηριακές ασκήσεις για το νηπιαγωγείο: «Ταξιδεύω και μαθαίνω». Το 1998 το «Ημερήσιες προγραμματισμένες και ελεύθερες δραστηριότητες στο νηπιαγωγείο». Το 2001 το «Προτάσεις για δραστηριότητες στη γραφή και ανάγνωση στο νηπιαγωγείο». Το 2004 το λαϊκό παραμύθι «Η Σελινοπουλημένη»

Διετέλεσε από το 2007-2010: Σχολική Σύμβουλος 4^{ης} Περιφέρειας Νομού Κυκλάδων και από το 2010-2013: Διευθύντρια Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης νομού Κυκλάδων.

1^ο εργαστήριο.

Μαθησιακές Δυσκολίες: Γενικές (σύνθετες) και Ειδικές- Δυσλεξία. Συμπτώματα- δείγματα- Δυσκολίες. Εκπαιδευτικές παρεμβάσεις αντιμετώπισης. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού. Μελέτη περίπτωσης.

(Για την Α/θμια Εκπ/ση)

Σκοπός της επιμορφωτικής συνάντησης:

Οι εκπαιδευτικοί να ενημερωθούν για:

Α) τις ΜΔ (γενικές και ειδικές) με ανάλυση των ορισμών τους

Β) τις πρώιμες ενδείξεις, συμπτώματα και δυσκολίες των παιδιών

Γ) τις εκπαιδευτικές παρεμβάσεις διαχείρισης και αντιμετώπισής τους στην τυπική τάξη του γενικού σχολείου, με παραδείγματα και μελέτη περίπτωσης.

Στόχοι της επιμορφωτικής συνάντησης:

- Να προσδιοριστούν το περιεχόμενο, τα χαρακτηριστικά των γενικών και ειδικών Μ.Δ., καθώς και οι πρώιμες ενδείξεις, τα συμπτώματα και δείγματα των Μ.Δ. στην προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία.
- Να παράγουν οι εκπαιδευτικοί δυνατότητα εντοπισμού, διαχείρισης και αντιμετώπισης των ΜΔ.

ΣΧΕΔΙΟ ΔΟΜΗΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ (4/ΩΡΗΣ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ)

Περιεχόμενο επιμορφωτικής συνάντησης: Πρώτο 2/ωρο

Εισαγωγή: Η διαφορετικότητα του ατόμου (ισπανική ιστορία ρ.ρ.)

Φυλλάδιο ερωτήσεων: Τι γνωρίζετε για τις ΜΔ; Τι είναι και τι δεν είναι δυσλεξία; (Θα συμπληρωθεί από τους εκπ/κούς)

Ορισμός ΜΔ: ΓΜΔ, ΕΜΔ- Δυσλεξία- Δυσορθογραφία- Δυσαναγνωσία- Δυσγραφία, Δυσαριθμησία/ Δυσπραξία, Δυσφασία, Αφασία, Διγλωσσία. Πρώιμες ενδείξεις, συμπτώματα, χαρακτηριστικά, διάγνωση, εκπαιδευτικές παρεμβάσεις αντιμετώπισης. Παραδείγματα.

Ομάδες Εργασίας: Δεύτερο 2/ωρο:

- Ορθογραφία (είδη, λάθη, κατηγοριοποίηση λαθών, τρόποι διόρθωσης)
Μελέτη περίπτωσης
- Παραγωγή δημιουργικού γραπτού λόγου (Σκέφτομαι και Γράφω)

(θέμα, ιδέες-πληροφορίες, διάγραμμα, διόρθωση: Παράδειγμα)

- Δραστηριότητες φωνολογικής επίγνωσης

(ασκήσεις ανάλυσης, σύνθεσης, πρόσθεσης, αφαίρεσης, αντιστροφής, αντικατάστασης...)

- Πυραμίδες Λέξεων- Ψευδολέξεις
- Εξατομικευμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα (ΕΕΠ)
- Πρωτόκολλο συνεργασίας Γενικής, Ειδικής Αγωγής και ΚΕΔΔΥ.

* Δίδεται υλικό και προτεινόμενη βιβλιογραφία.

2^ο εργαστήριο.

Μαθησιακές Δυσκολίες: Συμπτώματα και δείγματα Ειδικών Μ.Δ. και Δυσλεξίας στο Γυμνάσιο και Λύκειο. Προτάσεις και οδηγίες για την αντιμετώπισή τους στο Γλωσσικό Μάθημα.

Β/θμια Εκπ/ση

Σκοπός της επιμορφωτικής συνάντησης

Ο εκπαιδευτικός της Β/θμιας Εκπ/σης πρέπει:

Α. Να ενημερωθεί και να ευαισθητοποιηθεί σε θέματα Μ.Δ. και Δυσλεξίας, για τη σωστή συναισθηματική και εκπαιδευτική προσέγγιση του μαθητή

Β. Να κατανοήσει ότι η απομάκρυνση του μαθητή από τη σχολική τάξη που ανήκει ή η επανάληψη της τάξης δε συνεισφέρουν θετικά.

Γ. Να βοηθούν το δυσλεξικό μαθητή για την επιτυχή ενσωμάτωσή του στο πρόγραμμα της κοινής τάξης του Γυμνασίου και Λυκείου.

Στόχοι της επιμόρφωσης

- Να προσδιοριστούν τα συμπτώματα και δείγματα των ΜΔ στο δυσλεξικό έφηβο.
- Να κατανοηθούν οι παράγοντες που επηρεάζουν την εξέλιξη και πρόοδο των εφήβων με δυσλεξία και την προοπτική τους στη Γ/θμια Εκπ/ση.
- Να ενημερωθούν με προτάσεις και οδηγίες για την αντιμετώπιση αυτών των μαθητών, στο γλωσσικό μάθημα.

ΣΧΕΔΙΟ ΔΟΜΗΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ (4/ΩΡΗΣ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ)

Περιεχόμενο επιμόρφωσης : Πρώτο 2/ωρο

- Μαθησιακά προβλήματα, τα οποία εμμένουν και μπορούν να προκαλέσουν υποεπίδοση σε εφήβους με ΜΔ.
- Υποστηρικτικές οδηγίες και προτάσεις για τη διαχείριση και αντιμετώπιση των δυσλεξικών μαθητών.

Ομάδες εργασίες: Δευτερό 2/ωρο

Ενδεικτικές τεχνικές για την υλοποίηση των παραπάνω, με ασκήσεις αντιμετώπισης της δυσλεξίας:

1. Διορθωτική αγωγή για ανάγνωση και ορθογραφία
2. Επεξεργασία γλωσσικών πληροφοριών
3. Διόρθωση λαθών
4. Χρόνος για Tests- διαγωνίσματα
5. Παρώνυμα- Ψευδολέξεις
6. Απλουστευμένες μέθοδοι εργασίας
7. Νέες διδακτικές πρακτικές και τρόποι διδ/ας.

3ο εργαστήριο.

**Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής (ΔΕΠ) και Υπερκινητικότητα (ΔΕΠ/Υ).
ATTENTION DEFICIT HYPERACTIVITY DISORDER- ADHD**

A/ΘΜΙΑ ΕΚΠ/ΣΗ

Σκοπός της επιμορφωτικής συνάντησης :

Η ενημέρωση των εκπαιδευτικών και η ευαισθητοποίησή τους για:

A) τα συμπτώματα της διαταραχής

B) τους τρόπους και τις τεχνικές για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του παιδιού ΔΕΠ/Υ στα πλαίσια της σχολικής τάξης

Γ) για ένα λειτουργικό εκπαιδευτικό περιβάλλον για τους μαθητές ΔΕΠ/Υ και για όλα τα παιδιά της τάξης.

Στόχοι της επιμορφωτικής συνάντησης

- Προσδιορισμός των συμπτωμάτων ΔΕΠ/Υ και αξιολόγηση του παιδιού σε συνάρτηση με τις «φυσιολογικές» μορφές συμπεριφοράς αυτής της ηλικίας
- Τρεις έννοιες- κλειδιά για τους εκπ/κους: συντομία, ποικιλία και δόμηση δραστηριοτήτων
- Μέθοδοι διδασκαλίας και εξατομικευμένο πρόγραμμα για την επιτυχή και αποδοτική μάθηση (παιδαγωγική αντιμετώπιση)
- Συνεργασία: παιδιού- εκπ/κων- γονέων- ειδικού παιδαγωγού (αν υπάρχει).

ΣΧΕΔΙΟ ΔΟΜΗΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ (4/ΩΡΗΣ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ)

Περιεχόμενο επιμόρφωσης: Πρώτο 2/ωρο

- Ιστορία και μύθοι για το σύνδρομο- ορισμός
- Αιτιολογία, επιδημιολογία, συμπτωματολογία
- Διάγνωση, διαφορική διάγνωση, τύποι ΔΕΠ/Υ
- Πρόγνωση, αντιμετώπιση
- Επικρατέστερες απόψεις.

Ομάδες εργασίας: Δεύτερο 2/ωρο

- Κλείδα παρατήρησης ΔΕΠ/Υ
- Στρατηγικές παιδαγωγικής προσέγγισης και εκπαιδευτικής παρέμβασης
- Αντιμετώπιση μαθητή ΔΕΠ/Υ στη σχολική τάξη
- Μελέτη περίπτωσης.

4ο εργαστήριο.

Πολυμορφία συμπεριφορικών ιδιοτεροτήτων των μαθητών στη σχολική τάξη: προβληματικές συμπεριφορές, σχολική άρνηση και φοβία, μαθητική αταξία, σχολική απειθαρχία.

Διαχείριση ή τροποποίηση;

Ενοχοποίηση ή πρόληψη και αντιμετώπιση;

Α/ΘΜΙΑ ΚΑΙ Β/ΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Σκοπός της επιμορφωτικής συνάντησης

A. Μέσα στη σχολική τάξη διαχειριζόμαστε ως προς τους μαθητές μας (καταστάσεις, ανάγκες, συναισθήματα, βιώματα, στάσεις, απόψεις, γνώμες)

Πώς;

B. Ενσυναίσθηση. Ο εκπ/κος πρέπει να επιτύχει και να γίνει καλύτερος στη διαχείριση της τάξης του

Γ. Πού τελειώνουν τα όρια της «φυσιολογικής συμπεριφοράς» και πού αρχίζει η «απόκλιση»;

Στόχοι της επιμορφωτικής συνάντησης

- Είδη προβλημάτων στη σχολική τάξη, βασικές αρχές τροποποίησης, διαχείρισης και αντιμετώπισή τους

Επισήμανση του ψυχοσυναισθηματικού υπόβαθρου των προβληματικών συμπεριφορών σε επίπεδο οικογένειας- σχολείου και της συναισθηματικής

5ο εργαστήριο.

Ενιαία Εκπαίδευση και Διαφοροποίηση στη Διδασκαλία και στη Μάθηση

Σκοπός επιμόρφωσης

Οι επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί να ενημερωθούν και να κατανοήσουν:

A) Τι σημαίνει διαφοροποίηση και πώς προσαρμόζεται στη διδασκαλία (διαφοροποίηση περιεχομένου και διαδικασίας διδ/ας) και στη μάθηση (αξιολόγηση προόδου)

B) Το σχεδιασμό του συνόλου της διδ/ας για μαθητές με διαφορετικές μαθησιακές ανάγκες.

Στόχοι επιμόρφωσης

- Να μάθουν να σχεδιάζουν τη διαφοροποίηση της διδ/ας, με βάση τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών, πριν την αποτυχία της διδ/ας.
- Να αξιολογούν τις δυνατότητες των μαθητών
- Η διδ/α να γίνεται με ομάδες (μορφή και τρόποι ομαδοποίησης)
- Σχεδιασμός και ανάπτυξη διαφοροποιημένου προγράμματος (βήματα).

ΣΧΕΔΙΟ ΔΟΜΗΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ (4/ΩΡΗΣ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ)

Περιεχόμενο επιμόρφωσης: πρώτο 2/ωρο

- Τι είναι και τι δεν είναι διαφοροποίηση- Είδη της- Αρχές που τη διέπουν
- Βασικά ποιοτικά χαρακτηριστικά της Δ.Δ/ας
- Διαφοροποίηση Αναλυτικού Προγράμματος
- Α.Π. και Ενιαία Εκπαίδευση

Ομάδες εργασίας: Δεύτερο 2/ωρο

- Σχέδιο μαθήματος με διαφοροποίηση διδ/ας: Μαθηματικά- Γεωμετρικά Στερεά
- Παραδείγματα διαφοροποίησης:
 - A) Στο γλωσσικό μάθημα
 - B) Σε πρόγραμμα Περιβ/κής Εκπ/σης
 - Γ) Τεστ στο μάθημα της Φυσικής
 - Δ) Γραμματικές ασκήσεις Γλώσσας (Γ' Τάξη)
 - Ε) Επαναληπτικό διαγώνισμα Μαθηματικών (Δ' Τάξη)
 - ΣΤ) Μάθημα Ιστορίας: Α' Παγκόσμιος Πόλεμος.

Η Ελένη Γκονέλα είναι Σχολική Σύμβουλος Π.Ε. Γενικής και Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης επί τιμή. Σπούδασε στην Παιδαγωγική Ακαδημία και συνέχισε τις σπουδές και την κατάρτισή της στην Ελλάδα και στο εξωτερικό σε επιστήμες παιδαγωγικές Γενικής και Ειδικής Εκπαίδευσης. Εξειδικεύτηκε στον Αντισμό και στη μέθοδο TEACCH (Πρόγραμμα Εκπαίδευσης «δια βίου» για παιδιά/ άτομα με Αντισμό/ Διάχυτη Αναπτυξιακή Διαταραχή). Μετεκπαιδεύτηκε στην Ειδική Αγωγή (ΜΔΔΕ), στη Σχολή Επιμόρφωσης Λειτουργών Δημοτικής Εκπαίδευσης, στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου και στο Πανεπιστήμιο Αθηνών (Πρόγραμμα Εξομοίωσης ΠΤΔΕ).

Εργάστηκε σε Δημοτικά Σχολεία Π.Ε. και ΣΜΕΑΕ Π.Ε και Δ.Ε. (ως εκπαιδευτικός, υποδιευθύντρια, διευθύντρια, συντονίστρια πειραματικών Δ.Σ. Μαρασλείου). Δίδαξε στο ΜΔΔΕ Ειδικής Αγωγής, σε ΠΕΚ, δημόσια και ιδιωτικά ΙΕΚ, διδάσκοντας και πραγματοποιώντας εξειδικευμένα σεμινάρια.

Έχει γράψει το βιβλίο: «Αντισμός, Αίνιγμα και Πραγματικότητα». Έχει συγγραφικό και ερευνητικό έργο αυτόνομο και συμμετοχικό, για παιδαγωγικά και διδακτικά θέματα, ενώ άρθρα, μελέτες κι εργασίες της δημοσιεύτηκαν σε επιστημονικά περιοδικά. Με ίδιου περιεχομένου θέματα έκανε ραδιοφωνικές εκπομπές και συμμετείχε σε τηλεοπτικές. Τέλος, έχει αρθρογραφήσει σε εφημερίδες.

Έλαβε μέρος ως εισηγήτρια σε πολυάριθμα Συνέδρια, Ημερίδες, Σεμινάρια και Συμπόσια (εισηγήσεις, αναρτήσεις και προτάσεις της δημοσιεύτηκαν σε τόμους Πρακτικών) και έχει αναπτύξει πλούσια επιστημονική, παιδαγωγική και διδακτική δραστηριότητα. Υπήρξε μέλος επιστημονικών και οργανωτικών Επιτροπών και Συνεδρίων αλλά και σε Παιδαγωγικά Συμβούλια (ΑΠΥΣΠΕ, ΠΥΣΕΠ, ΕΔΕΑ, ΕΣΠ 2002-2011).

Είναι επιστημονικός συνεργάτης του ΚΕΔΑ της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, στο οποίο εργάζεται παράλληλα ως επιμορφώτρια. Επιμορφώθηκε ως Πολλαπλασιαστής/Μέντορας στο πλαίσιο του Προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» στο Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και ανέλαβε την επιμόρφωση εκπαιδευτικών Φροντιστηριακών Τμημάτων (Καλές Πρακτικές Διδασκαλίας).

Τα ενδιαφέροντά της εστιάζονται σε θέματα ειδικής εκπαίδευσης (Μ.Δ., Δυσλεξία, Αντισμός, ΔΕΠ/Υ, Ν.Υ) και διαπολιτισμικής για ευπαθείς ομάδες μαθητών στην τυπική τάξη του σχολείου (Διαφοροποίηση διδασκαλίας, διαχείριση συμπεριφορικών ιδιαιτεροτήτων των μαθητών στη σχολική τάξη).

Δενιόζος Ανάργυρος, συνθέτης και μουσικολόγος

Παπαχριστοπούλου Δέσποινα, Ηθοποιός – performer και Φιλολόγος

Πολλές φορές ο εκπαιδευτικός συναντά δυσχέρειες στην διδακτική διαδικασία, προερχόμενες είτε από απροθυμία (ενδεχομένως ακόμα και άρνηση) των μαθητών να συμμετάσχουν είτε από την συνύπαρξη διαφορετικών επιπέδων γνώσεων, γλωσσομάθειας κ.ο.κ.

Η εμπειρία έχει δείξει πως πολλά από τα προβλήματα αυτά μπορούν να αντιμετωπιστούν με την χρήση εμπυχωτικών δράσεων που προωθούν την ενεργό μάθηση.

1^ο εργαστήριο.

**Τεχνικές δραματοποίησης - ηχοποίησης κειμένων και οπτικού υλικού.
Πρακτικές εφαρμογές για την καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία**

Στο βιωματικό εργαστήριο αυτό, μέσω των διαφορετικών ασκήσεων, προτείνουμε στους συμμετέχοντες διάφορες τεχνικές οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν μέσα στην τάξη, ως βοήθημα της διδασκαλίας.

Με αφορμή μία αφήγηση, συζητούνται και εφαρμόζονται πολλαπλοί τρόποι καταγραφής / αποτύπωσης. Στην συνέχεια, αυτά τα ατομικά, προσωπικά κείμενα αποτελούν το αντικείμενο εργασίας των ομάδων: η συλλογική σύνθεση πολυτροπικών κειμένων, εικονοποίηση, ηχοποίηση και δραματοποίηση του υλικού δίνει ιδέες τις οποίες μπορεί να χρησιμοποιήσει αυτούσιες ή τροποποιημένες και κατευθύνσεις προς τις οποίες μπορεί να στραφεί ο εκπαιδευτικός ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες της τάξης του και τους στόχους.

Με τις μεθόδους αυτές ενισχύεται η συνέργεια της ομάδας και καλλιεργούνται οι πολλαπλοί τύποι νοημοσύνης.

2^ο εργαστήριο.

- Διαπολιτισμικές Αφηγήσεις – Διαθεματικές Δράσεις. Χρήσεις του διαδικτύου και των εποπτικών υλικών.

Πρόκειται για ένα βιωματικό εργαστήριο με σκοπό την διερεύνηση τακτικών και μεθόδων δημιουργίας διαθεματικών – διαπολιτισμικών projects.

Αφετηρία αποτελεί ένα μουσικό έργο ή ένα λογοτεχνικό κείμενο. Το πρωταρχικό αυτό υλικό, παρουσιάζεται και αναλύεται από διάφορες οπτικές γωνίες που αντιστοιχούν συχνά σε επιμέρους μαθήματα του αναλυτικού προγράμματος σπουδών. Στην συνέχεια ερευνούνται οι “διαδρομές” στον χώρο (γεωγραφία), τον χρόνο (ιστορία) και την ιστορία της επιστήμης και των ιδεών. Σημαντική είναι τόσο η συλλογή όσο και η αποτίμηση των διαφόρων πληροφοριών και γνώσεων που αποκτούνται. Το εκτεταμένο υλικό αυτό στην συνέχεια αρθρώνεται σε δραστηριότητες, παρουσιάσεις και δράσεις προσαρμοσμένες στις ανάγκες και τις δεξιότητες της εκάστοτε ομάδας.

Καθόλη την διάρκεια των εργαστηρίων λειτουργεί παράλληλα μία διαδικασία αποτίμησης των επιμέρους δράσεων. Ταυτόχρονα, δίνονται πληροφορίες και παραδείγματα από την πρόσφατη εμπειρία εφαρμογής τους σε διάφορες σχολικές τάξεις και ομάδες παιδιών στα πλαίσια του προγράμματος.

Τα εργαστήρια ολοκληρώνονται με συζήτηση σχετική με την βιωμένη πλέον εμπειρία των μεθόδων αυτών, σύντομη αποτίμηση / παρατηρήσεις των δράσεων και ενδεχόμενες περαιτέρω πληροφορίες και διευκρινήσεις.

*Ανάργυρος Δενιόζος (*Ζυρίχη, 16/8/1962), συνθέτης και μουσικολόγος. Έχει συνεργαστεί με τους σημαντικότερους μουσικούς επιστημονικούς φορείς της Ελλάδας, το Ιόνιο Πανεπιστήμιο, την Βιβλιοθήκη του Μεγάλου Μουσικής Αθηνών και την Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών του Ιδρύματος Ωνάση. Κείμενά του έχουν δημοσιευτεί σε πολλά ελληνικά και ξένα περιοδικά, καθώς και στην εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος-Λαρούς-Μπριτάννικα.*

Είναι ειδικός επιστημονικός συνεργάτης του Κέντρου Διαπολιτισμικής Αγωγής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Έργα του έχουν παιχθεί στην Ελλάδα και το εξωτερικό από σημαντικά σύνολα και σολίστ

Δέσποινα Παπαχριστοπούλου. ,Ηθοποιός – performer και Φιλολόγος. Αριστούχος απόφοιτος Ανώτερης Σχολής Δραματικής Τέχνης Παν. Βεάκη, έχει συμμετάσχει σε παραστάσεις Αρχαίου Δράματος, κλασσικού και πρωτοποριακού ρεπερτορίου. Απόφοιτος Τμήματος Φ.Π.Ψ. της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, Αριστούχος του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Πολιτική Επιστήμη και Ιστορία» του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών και Υποψήφια Διδάκτωρ του Τμήματος Κοινωνιολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου. Είναι ειδικός επιστημονικός συνεργάτης του Κέντρου Διαπολιτισμικής Αγωγής του Πανεπιστημίου Αθηνών στο Πρόγραμμα «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά». Ζει και εργάζεται στην Αθήνα.

Ζουγανέλη Άννα, Σχ. Σύμβουλος Α/θμιας εκπ/σης

Εισαγωγή στις Μαθησιακές Δυσκολίες: βασικές έννοιες- Αντιμετώπιση Μαθησιακών Δυσκολιών

Σκοπός της επιμόρφωσης:

Οι επιμορφωμένοι, να ενημερωθούν για τα βασικά στοιχεία των μαθησιακών δυσκολιών και τα μαθησιακά χαρακτηριστικά των παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες και στη συνέχεια να εστιάσουν στους τρόπους αντιμετώπισης τους στο σχολικό περιβάλλον και όχι μόνο.

Στόχοι Επιμόρφωσης είναι:

Οι επιμορφωμένοι να γνωρίσουν ποιες είναι και τι είναι οι μαθησιακές δυσκολίες και τα βασικά χαρακτηριστικά τους.

Οι επιμορφωμένοι να γνωρίσουν ποιά είναι τα μαθησιακά χαρακτηριστικά μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες

Οι επιμορφωμένοι να κατανοήσουν τις συνέπειες μη παρέμβασης

Οι επιμορφωμένοι να εξοικειωθούν με ειδικότερες τεχνικές σε μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες (π.χ. βελτίωση γνωστικών και μεταγνωστικών στρατηγικών μάθησης), ώστε να δημιουργήσουν δραστηριότητες τις οποίες αργότερα θα είναι σε θέση να εφαρμόσουν στην τάξη τους.

Σχέδιο εργαστηρίου 4/ωρης διάρκειας

Περιεχόμενο επιμόρφωσης

Α' Ενότητα (πρώτο δίωρο)

«Εισαγωγή στις Μαθησιακές Δυσκολίες: βασικές έννοιες»

Βιωματικές δραστηριότητες: εισαγωγή της ομάδας στο πεδίο των μαθησιακών δυσκολιών (Μαθήματα ανάγνωσης από τον Προύστ και το καλαμάρι)

Μαθησιακές δυσκολίες: ορισμός (Είναι οι μαθησιακές δυσκολίες ενδογενείς διαταραχές ή μπορούμε να μιλάμε και για “θύματα των αναλυτικών προγραμμάτων”); είδη, αιτίες, ερευνητικά δεδομένα (Ποια είναι τα κριτήρια κατηγοριοποίησης; Υπάρχει αύξηση του αριθμού των παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες και γιατί; Τι επισημαίνουν τα νέα ερευνητικά δεδομένα για το γρίφο της δυσλεξίας;)

Μαθησιακά χαρακτηριστικά μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες (Υπάρχει τυπικό προφίλ του παιδιού με μαθησιακές δυσκολίες;)

Αλλόγλωσσοι μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες
(Τι σχέση υπάρχει μεταξύ δεύτερης γλώσσας και μαθησιακών δυσκολιών;)

Β' Ενότητα (δεύτερο δίωρο) «Αντιμετώπιση Μαθησιακών Δυσκολιών»

Συνέπειες μη παρέμβασης (Το δυσλεξικό παιδί θα εξελιχθεί σε δυσλεξικό ενήλικα;
Τι λένε τα ερευνητικά δεδομένα;)

Εκπαιδευτική αντιμετώπιση μαθησιακών δυσκολιών (τεχνική της ανάλυσης έργου,
καθοδηγούμενη συμμετοχική ορθογραφική μέθοδος, παραδείγματα και εφαρμογές),
γνωστικές και μεταγνωστικές στρατηγικές μάθησης (Πώς μπορώ να μαθαίνω; Πώς
μπορώ να θυμάμαι; Πώς μπορώ να ελέγχω;)

Προτάσεις και δραστηριότητες

Συνεργασία εκπ/κών γενικής και ειδικής αγωγής

Μελέτη περιπτώσεων

Η Άννα Ζουγανέλη είναι γεννημένη στον Πειραιά. Εργάζεται επί 20ετία και πλέον στην Α/θμια Εκπαίδευση. Από το 2007 έως σήμερα είναι Σχ. Σύμβουλος Α/θμιας Εκπ/σης στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.

Μετεκπαιδεύτηκε στις Επιστήμες της Αγωγής από το Διδασκαλείο του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και έχει μεταπτυχιακό δίπλωμα Γεωγραφίας από το Τμήμα Γεωγραφίας του Χαροκόπειου Πανεπιστημίου.

Έχει παρακολουθήσει σε μεταπτυχιακό επίπεδο Επιμόρφωση από το Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου στη θεματική ενότητα «Εισαγωγή στην Εκπαίδευση Ενηλίκων» και Εξάμηνο σεμινάριο Ειδίκευσης στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση, τη Διαπολιτισμική Έρευνα και τα Ελληνικά ως Δεύτερη ή Ξένη Γλώσσα από το Κέντρο Διαπολιτισμικής εκπαίδευσης του Παιδαγωγικού τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Παν. Πατρών και το Πρόγραμμα Συμβουλευτικής (ΠΕΣΣΥΠ) της ΑΣΠΑΙΤΕ.

Έχει δημοσιεύσει άρθρα, μελέτες και εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά και έχει συμμετάσχει ως εισηγήτρια σε συνέδρια ειδικής και γενικής αγωγής, ημερίδες και σεμινάρια.

Τα ενδιαφέροντα της εστιάζονται σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, πολυπολιτισμικής συμβουλευτικής και ειδικής αγωγής σε αλλοδαπούς μαθητές.

Είναι υποψήφια διδάκτωρ στο Παν/μιο Δυτ. Μακεδονίας στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης.

" ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΙΣΟΙ : ΤΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΩΣ ΜΕΣΟ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΤΟΥ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΠΟΔΟΧΗΣ ΤΟΥ ΑΛΛΟΥ"

Στο εργαστήριο θα γίνει μία προσπάθεια ευαισθητοποίησης και προσέγγισης του Άλλου σε ότι αφορά στην έννοια της διαφορετικότητας, όπως αυτή ορίζεται από το θεωρητικό πλαίσιο της ενταξιακής εκπαίδευσης.

Οι συμμετέχοντες θα έχουν την ευκαιρία μέσα από αισθησιοκινητικές δράσεις, παιχνίδια ρόλων και δημιουργία θεατρικών δρώμενων να :

- Διαπραγματευτούν ζητήματα που αφορούν στα διαφορετικά στοιχεία των ατόμων που καλούνται να αλληλεπιδράσουν σε μία ομάδα
- Διερευνήσουν κατά πόσο τα ιδιαίτερα ατομικά χαρακτηριστικά μας μπορούν να γίνονται αντιληπτά μόνο ως στοιχεία διάκρισης και αποκλεισμού
- Παρατηρήσουν πώς το εκάστοτε πλαίσιο μπορεί να περιθωριοποιεί το άτομο εξαιτίας μιας "κανονικότητας" που επιθυμεί αυτό να υπογραμμίζει

Επιπλέον το εργαστήριο θα επιδιώξει να αναδείξει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων, στο βαθμό που οι ίδιοι θα επιθυμούν, σε μία προσπάθεια προσέγγισης της έννοιας του αποκλεισμού από μια ομάδα και τα αισθήματα που μπορεί αυτό να φέρει.

Το θεατρικό παιχνίδι ως μέσο, μέθοδος και εκπαιδευτικό εργαλείο μπορεί να προωθήσει την απελευθέρωση των ατόμων, ανεξαρτήτου φύλου, ηλικίας και ιδιότητας. Επιπλέον, προωθεί την επικοινωνία, την κατανόηση και την διερεύνηση ποικίλων ζητημάτων που αφορούν στην ανθρώπινη επαφή και σχέση. Με αυτόν τον τρόπο όλοι μπορούμε να αλληλεπιδρούμε μέσα σε μία συνθήκη προωθώντας την ομαδικότητα και την ένταξη, χωρίς να αφανίζουμε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του καθενός.

Η **Βάλια Καλογρίδη** είναι Νηπιαγωγός, Ειδική Παιδαγωγός και εμφυχώτρια Θεατρικού Παιχνιδιού. Αποφοίτησε από το Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική ηλικία του Πανεπιστημίου Αθηνών το 2006 και συνέχισε τις μεταπτυχιακές της σπουδές στην Ειδική Αγωγή στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, καθώς και στο Institute of Education στο πανεπιστήμιο του Λονδίνου. Έχει εκπαιδευτεί στην αξιολόγηση και υποστήριξη μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες και έχει παρακολουθήσει πληθώρα σεμιναρίων που αφορούν σε εργαλεία και μέσα υποστήριξης μαθητών με αναπηρίες και διαταραχές. Επιπλέον συνεχίζει την εκπαίδευση της στο Θεατρικό Παιχνίδι στο Εργαστήριο Πολιτιστικής Εκπαίδευσης "Σχολείο Παιχνιδιού".

Κύριο ερευνητικό και επαγγελματικό της ενδιαφέρον αποτελούν ζητήματα που αφορούν στην ενταξιακή εκπαίδευση μαθητών με αναπηρίες, όπως οι συνεργατικές πρακτικές των εκπαιδευτικών ειδικής και γενικής αγωγής. Συμμετέχει σε συνέδρια και επιμορφώσεις εκπαιδευτικών παρουσιάζοντας το επαγγελματικό και ερευνητικό της έργο. Επιπλέον, έχει συμμετάσχει ως εμπειρογνόμωνας στην συγγραφή οδηγού για την διαφοροποιημένη διδασκαλία, για το νέο πρόγραμμα σπουδών για την προσχολική εκπαίδευση. Από το 2009 εργάζεται σε Τμήματα Ένταξης νηπιαγωγείων ως αναπληρώτρια και συντονίζει ομάδες γονέων και εκπαιδευτικών με κύριο άξονα το Θεατρικό Παιχνίδι.

1^ο βιωματικό εργαστήριο.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ: Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΩΣ «ΕΙΡΗΝΟΠΟΙΟΣ – ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗΣ» ΣΤΙΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΜΑΘΗΤΩΝ

Είναι κοινώς αποδεκτό ότι οι συγκρούσεις και τα φαινόμενα σχολικής βίας και επιθετικότητας αποτελούν πλέον ένα αναπόσπαστο κομμάτι της σημερινής εκπαιδευτικής πραγματικότητας. Τα προγράμματα διαχείρισης συγκρούσεων στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση έχουν μακρά ιστορία στην εκπαιδευτική πραγματικότητα των αγγλόφωνων κυρίως χωρών και παρουσιάζουν θετικά αποτελέσματα τόσο στη μείωση της επιθετικότητας όσο και στη συνολική ψυχοκοινωνική ανάπτυξη παιδιών και εφήβων (Garrard, 2005)

Οι έρευνες (Druliner & Prichard, 2003) δείχνουν ότι όλο και περισσότεροι μαθητές κάθε ηλικίας διαλέγουν είτε την απόσυρση από τη σύγκρουση είτε την επιθετικότητα. Γενικότερα μπορούμε να διακρίνουμε πέντε τρόπους αντιμετώπισης μίας διαπροσωπικής σύγκρουσης :

- Υποχωρώ: Εγώ υποχωρώ – Εσύ κερδίζεις
- Αποφεύγω: Εγώ αποχωρώ – Εγώ χάνω (αλλά κερδίζω τη σωματική μου ακεραιότητα όταν απειλείται)
- Ανταγωνίζομαι: Εγώ κερδίζω – Εσύ χάνεις
- Συμβιβάζομαι: Εγώ κι εσύ κάτι δίνουμε και κάτι παίρνουμε, είμαστε κατά 50% νικητές
- Συνεργάζομαι: Εγώ κι εσύ βρίσκουμε μία λύση όπου και οι δύο θα είμαστε 100% νικητές

Από όλους τους παραπάνω τρόπους αντιμετώπισης μίας σύγκρουσης ο τελευταίος θεωρείται και ο πιο εποικοδομητικός.

Η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, όπως και της επιμόρφωσης που προτείνεται εδώ, ακολουθεί τους παρακάτω άξονες (Teolis, 2002):

Γενικοί στόχοι:

- Εποικοδομητική επίλυση των διαπροσωπικών συγκρούσεων
- Μείωση επιθετικών ή/και βίαιων συμπεριφορών
- Ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των συμμετεχόντων: ενσυναίσθηση, σεβασμός, συνεργατικότητα
- Βελτίωση σχολικού κλίματος

Περιεχόμενο:

- Θετικός διάλογος με τον εαυτό
- Αναγνώριση προσωπικών αξιών

- Συνέπειες πράξεων
- Αναγνώριση συναισθημάτων
- Έκφραση συναισθημάτων
- Διαχείριση θυμού - αυτοέλεγχος
- Ενεργητική ακρόαση
- Δημιουργική λύση προβλημάτων

Επιλογή εποικοδομητικών λύσεων

Δραστηριότητες:

- Διάλεξη- άμεσες οδηγίες και στρατηγικές
- Εργασία σε ομάδες
- Αναπαράσταση σκηνών σχολικής ζωής
- Βιωματικές ασκήσεις
- Παιχνίδια ρόλων
- Σχέδια μαθημάτων – δραστηριοτήτων: αντιστοιχούν σε 8 διδακτικές ώρες στην τάξη

2ο βιωματικό εργαστήριο .

ΣΧΟΛΙΚΗ ΒΙΑ / ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ: ΑΙΤΙΑ, ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ, ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ

Ο **σχολικός εκφοβισμός** είναι η επιθετική εκείνη συμπεριφορά που είναι εσκεμμένη, απρόκλητη και επαναλαμβανόμενη, αποτελεί κατάχρηση εξουσίας. Μπορεί να έχει τη μορφή σωματικής, λεκτικής ή ψυχολογικής βίας και μεταξύ θύτη και θύματος υπάρχει ανισότητα στη δύναμη, αντικειμενική, π.χ. σωματική ή αντιληπτή, π.χ. προσωπικότητας (Olweus, 1993). και εμπεριέχει ανισότητα στη δύναμη αντικειμενική (π.χ. σωματική) ή αντιληπτή (π.χ. προσωπικότητας -Στη χώρα μας τα πλέον πρόσφατα επιδημιολογικά δεδομένα στην Αττική έχουν δείξει ότι το 10% - 15% των μαθητών παιδιών και εφήβων πέφτει θύμα βίας στο σχολείο, ενώ ποσοστό μεγαλύτερο από το 5% των μαθητών ασκεί βία στους συνομηλίκους του. Οι μισοί από τους μαθητές - θύματα της βίας δεν αναφέρουν πουθενά το γεγονός. Οι υπόλοιποι μισοί συνήθως το αναφέρουν σε φίλους τους και σπανιότερα στους εκπαιδευτικούς ή τους γονείς τους (ΕΨΥΠΕ, 2010). - Οι αξίες, πεποιθήσεις, στάσεις και συμπεριφορές των εκπαιδευτικών απέναντι στο φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού φαίνεται ότι διαμορφώνουν σε σημαντικό βαθμό το φαινόμενο. Έρευνες έχουν διαπιστώσει (Hoover & Hazler, 1995) πως όταν οι εκπαιδευτικοί ανέχονται ή αδιαφορούν για το πρόβλημα, περνούν μηνύματα σχετικά με αξίες απέναντι στη βία που επηρεάζουν τους μαθητές-θύματα της βίας. Αντιθέτως όταν οι εκπαιδευτικοί επεμβαίνουν ανοιχτά για να σταματήσουν τα επεισόδια, ολόκληρο το σχολικό κλίμα γίνεται λιγότερο ανεκτικό απέναντι στο φαινόμενο (Olweus, 1993a).

- Η συγκεκριμένη επιμόρφωση των εκπαιδευτικών που προτείνεται εδώ στοχεύει τόσο στη θεωρητική κατάρτιση των εκπαιδευτικών με βάση το οικολογικό μοντέλο κατανόησης του προβλήματος του σχολικού εκφοβισμού (Swearer & Espelage, 2005) όσο και στην εκπαίδευσή τους σε τεχνικές βιωματικές με βάση τη μεθοδολογία του εκπαιδευτικού δράματος. Αποτελεί δε παρέμβαση δευτερογενούς πρόληψης καθώς αφορά στην αντιμετώπιση των ήδη υπαρχόντων περιστατικών στο χώρο του σχολείου όσο και πρωτογενούς πρόληψης καθώς περιλαμβάνει εργαστήρια σχεδιασμένα για την ευαισθητοποίηση των μαθητών, θύτες, θύματα ή θεατές της βίας.

Πιο συγκεκριμένα το εργαστήριο θα καλύψει τις εξής θεματικές:

- Παράγοντες κινδύνου: σχολείο, οικογένεια, κοινότητα
- Ρόλοι μαθητών: θύτες, θύματα, θεατές
- Λεκτική και μη λεκτική επικοινωνία μαθητών – εκπαιδευτικών
- Διαχείριση τάξης: σύστημα αμοιβών, συνεπειών
- Αντιμετώπιση περιστατικών: μέθοδος «δεν κατηγορώ»
- Επικοινωνία γονέων – εκπαιδευτικών
- Συνολική σχολική πολιτική: ευθύνες και διαδικασίες
- Σχέδια μαθημάτων – δραστηριοτήτων πρόληψης: αντιστοιχούν σε 10 διδακτικές ώρες

3ο βιωματικό εργαστήριο.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΑΞΗΣ : ΣΥΝΟΧΗ ΚΑΙ ΣΧΕΣΙΟΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

Η συνοχή της ομάδας αφορά τους παρακάτω δύο τομείς:

- Διαπροσωπική επικοινωνία
- Αφοσίωση στο στόχο – έργο της ομάδας

Ενώ γενικά η συνοχή είναι ένα θετικό χαρακτηριστικό για κάθε ομάδα, δεν είναι συνώνυμο και της ειρηνικής συνύπαρξης. Ο Yalom (1995) υποστηρίζει πως παρόλο που τα μέλη μιας συνεκτικής ομάδας επιδεικνύουν μεγαλύτερη αποδοχή, οικειότητα και κατανόηση, εκφράζουν επίσης πιο ανοικτά τις συγκρούσεις μεταξύ τους, επειδή ακριβώς η ομάδα μπορεί να της αντέξει (!) ή ελέγχοντας τις αντοχές της ομάδας ως προς αυτό. Αρκεί βέβαια οι συγκρούσεις και τα προβλήματα να επιλύονται με ανοιχτό, ειρηνικό και εποικοδομητικό τρόπο και να μη συντηρούν την εχθρική διάθεση. Επιπλέον, ο υψηλός βαθμός συνοχής της ομάδας δεν αποτελεί εγγύηση για την υψηλή της απόδοση στο έργο που αναλαμβάνει, καθώς αυτή σχετίζεται επίσης και με την αφοσίωση και το ενδιαφέρον των μελών της ομάδας, στο ίδιο το έργο που έχουν αναλάβει. Γι' αυτό υπάρχει πάντα η πιθανότητα, τα μέλη μίας ομάδας να αισθάνονται πολύ κοντά μεταξύ τους αλλά να μην έχουν κίνητρο να δουλέψουν για έναν κοινό σκοπό και να καταλήξουν ενωμένα και εναντίον του εκπαιδευτικού. Για το σκοπό αυτό στο σεμινάριο θα δοθεί έμφαση και στη σχέση μεταξύ των μαθητών αλλά και στη σχέση τους με τον εκπαιδευτικό. Όσον αφορά τη διαπροσωπική

επικοινωνία μεταξύ των μελών κάθε ομάδας, θα χρησιμοποιηθούν δραστηριότητες / παιχνίδια που αποσκοπούν στην αίσθηση σωματικής και ψυχικής οικειότητας εμπιστοσύνης και στην αύξηση του αισθήματος συλλογικότητας της ομάδας, που μειώνει την πιθανότητα εμφάνισης “κλικών” και μαθητών που απομονώνονται κοινωνικά. Επίσης, μέσα από διάλεξη, συζήτηση, παιχνίδια ρόλων και σενάρια, θα διερευνηθούν οι παρακάτω ενότητες:

- Ρόλοι των μαθητών στη σχεσιοδυναμική της ομάδας (ο κλόουν, ο απόβλητος, ο αποδιοπομπαίος τράγος)
- Ρόλοι επί τω έργω (task roles) στις υποομάδες στην ομαδοσυνεργατική μάθηση
- (συντονιστής, πάροχος πληροφοριών, αξιολογητής/κριτής, «συνήγορος του διαβόλου», γραμματέας, εκπρόσωπος)
- Στυλ διαχείρισης τάξης (αυταρχικό, επιτρεπτικό, υποστηρικτικό)
- Συναισθηματική επικοινωνία εκπαιδευτικού – μαθητών (διαχείριση λύπης, θυμού και φόβου των μαθητών)
- Σύστημα αμοιβών / συνεπειών (Κοινωνικές, Ατομικές και ομαδικές αμοιβές)
- Συνεργασία σχολείου οικογένειας – δράσεις συμμετοχής γονέων στη σχολική ζωή
- Διαχείριση φυσικού περιβάλλοντος (αίθουσα, προαύλιο)
- Αξιολόγηση / συμμετοχή των μαθητών / κριτήρια
- Μεταγνωστικές διαδικασίες (βιωματικές δράσεις)
- Κλείσιμο της ομάδας (μη κατευθυντικό στυλ, ενεργητική συμμετοχή μαθητών)

Αθηνά Καραβόλτσου. Σπούδασε Μαθηματικά στο Πανεπιστήμιο Πατρών και Θεατρολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Είναι απόφοιτος του Μεταπτυχιακού Προγράμματος για το Θέατρο/Δράμα στην Εκπαίδευση στο Πανεπιστήμιο του Δουβλίνου και του μεταπτυχιακού προγράμματος Αγωγής Υγείας της Ιατρικής σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Έχει επίσης παρακολουθήσει σεμινάρια μουσικοκινητικής, δραματοποίησης παραμυθιού, κινηματογράφου, υποκριτικής και σωματικής έκφρασης. Εμφανίστηκε σε παραγωγές θεατρικών παραστάσεων των Πολιτιστικών Ομάδων του Πανεπιστημίου Πατρών, σε παραστάσεις παιδικού θεάτρου σε νηπιαγωγεία και δημοτικά και οργάνωσε παραστάσεις με παιδιά σε συνεργασία με Συλλόγους Γονέων. Έχει συνεργαστεί με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς επιμόρφωσης εκπαιδευτικών (Εθνολογικό Μουσείο Θράκης, ΚΕΣΥΠ Χαλκίδας, Τομέας Πρόληψης ΚΕΘΕΑ, Πανελλήνιος Σύλλογος Θεατρολόγων, Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Έβρου, Κέντρο Διαπολιτισμικής Αγωγής του Πανεπιστημίου Αθηνών, Παρατηρητήριο για τη βία και τον εκφοβισμό). Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα αφορούν στον τομέα της Προαγωγής της Ψυχικής Υγείας στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Σήμερα εργάζεται ως αναπληρώτρια θεατρολόγος στη δημόσια εκπαίδευση.

Μουσικοθεραπεία: Δημιουργώντας (μουσικό) χώρο για σκέψη. Η μουσική ως πρόταση στις προκλήσεις της εκπαίδευσης.

Σκοπός του εργαστηρίου αυτού είναι να εισαγάγει τους συμμετέχοντες στις βασικές αρχές και τεχνικές της μουσικοθεραπείας και να ενισχύσει-εμπλουτίσει τους τρόπους θετικής παρέμβασης στην τάξη.

Η μουσικοθεραπεία στηρίζεται στο γεγονός ότι κάθε άνθρωπος, ανεξαρτήτως λειτουργικού επιπέδου, έχει την ικανότητα να ανταποκρίνεται στη μουσική, δηλαδή, στον ήχο και στο ρυθμό. Τα συστατικά της μουσικής έχουν σημαντικές ομοιότητες με τις κεντρικές λειτουργίες του σώματος και μπορούν να συμβάλουν ενεργά στην ενίσχυση της συγκέντρωσης, της δημιουργικότητας, της συναισθηματικής έκφρασης και επικοινωνίας και των διαπροσωπικών σχέσεων.

Μέσα από την ομαδική συνδιαλλαγή θα εξερευνήσουμε τα αίτια και τις κύριες προκλήσεις που προκύπτουν ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές στην τάξη και θα επιχειρήσουμε να βρούμε τρόπους προσέγγισης και κατανόησής τους, μέσα από ένα σύνολο μουσικών δραστηριοτήτων και τεχνικών. Οι κεντρικές ενότητες του εργαστηρίου είναι:

- Μουσική και Σώμα
- Μουσική και Συναισθήμα
- Μουσική και Επικοινωνία

Για τη συμμετοχή στο εργαστήριο, δεν είναι απαραίτητες μουσικές γνώσεις.

Ο Δημήτρης Κουκουράκης είναι απόφοιτος του τμήματος Πολιτικών Επιστημών και Δημοσίας Διοίκησης του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και πτυχιούχος κλασικής κιθάρας. Ολοκλήρωσε τις σπουδές στη μουσικοθεραπεία στο Royal Welsh College of Music and Drama στο Ηνωμένο Βασίλειο, από όπου απέκτησε μεταπτυχιακό δίπλωμα (PgDipMT), καθώς και σημαντική κλινική επαγγελματική εμπειρία.

Από το 2003 εργάζεται ως μουσικοθεραπευτής σε δομές για παιδιά με συναισθηματικές διαταραχές, διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές, εγκεφαλική παράλυση και με ενήλικες που αντιμετωπίζουν ψυχοκοινωνικά προβλήματα. Έχει συμμετάσχει ως εισηγητής σε ημερίδες, συνέδρια και επιμορφωτικά σεμινάρια και ως συντονιστής σε βιωματικά εργαστήρια μουσικοθεραπείας. Εργάζεται επίσης ως μουσικός και δάσκαλος κλασικής κιθάρας. Είναι πρόεδρος του Ελληνικού Συλλόγου Πτυχιούχων Επαγγελματιών Μουσικοθεραπευτών (ΕΣΠΕΜ).

1^ο εργαστήριο.

Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΩΣ ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ

Σίγουρα όλοι θα συμφωνήσουμε με το ότι το επάγγελμα του εκπαιδευτικού, λόγω του ότι αυτός βρίσκεται σε μια τόσο στενή και βαθιά σχέση ψυχικής αλληλεπίδρασης και αλληλεξάρτησης με τα παιδιά με τα οποία έρχεται σε επαφή, είναι ένα από τα πιο δύσκολα επαγγέλματα. Αρκεί να σκεφτούμε ότι λόγω του ότι εκπαιδευτικοί εντάσσονται στους «σημαντικούς άλλους» της ζωής των παιδιών, λειτουργούν σαν καθρέφτες τους...

Όλοι επίσης βιώνουμε καθημερινά το ότι ο ρόλος δασκάλου είναι πολυδιάστατος και δύσκολος, καθώς εκτός από το μαθησιακό κομμάτι της διδασκαλίας του, παράλληλα χρειάζεται να είναι εμπνευστής και καθοδηγητής των παιδιών, και να λειτουργεί ο ίδιος σαν πρότυπο συμπεριφοράς, καθοδηγώντας τους μαθητές.

Δεν μπορούμε επίσης να διαφωνήσουμε με το ότι οι δάσκαλοι καλούνται επίσης να μπορούν να εντοπίζουν τα προβλήματα που παρεμποδίζουν την ομαλή λειτουργία της τάξης και να επιβάλλουν την πειθαρχία, να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τις αιτίες και τους τρόπους εκδήλωσης των μαθησιακών προβλημάτων καθώς και να διαχειρίζονται θέματα διαπολιτισμικής αγωγής και κοινωνικο – οικονομικών ανισοτήτων στο πλαίσιο της τάξης.

Συνεπώς, η εφαρμογή διαφορετικών – βιωματικών μεθόδων και πρακτικών οι οποίες να μπορούν να συμβάλλουν στην διαχείριση όλων των καταστάσεων και να συμβαδίζουν και με το κλίμα αυτής της δύσκολης -του να είναι κανείς εκπαιδευτικός- εποχής είναι αναγκαιότητα, αν όχι η μόνη λύση. Ήδη, τα αποτελέσματα προγραμμάτων και ερευνών μας δείχνουν αναλυτικά τα οφέλη της γενικευμένης εφαρμογής τέτοιων μεθόδων και πρακτικών.

Το μεγαλύτερο, λοιπόν, μέρος της συνάντησής μας, θα καλύψουν η βιωματική παρουσίαση και η συζήτηση δραστηριοτήτων, οι οποίες, χρησιμοποιώντας κυρίως τεχνικές από το χώρο ψυχολογίας και συγκεκριμένα της Δυναμικής της Ομάδας, μας βοηθούν να επιτύχουμε στην πράξη κάποιους από τους δύσκολους αυτούς στόχους μας που συχνά μοιάζουν ακατόρθωτοι.

Τις δραστηριότητες μπορούμε είτε να τις ενσωματώσουμε στο διδακτικό πρόγραμμα είτε να τις πραγματοποιήσουμε σε ξεχωριστό χρόνο, κατά τις ώρες των εικαστικών ή της ευέλικτης ζώνης.

2ο εργαστήριο.

Power Teaching -Δυναμική Διδασκαλία και Διαχείριση της Τάξης

Η πειθαρχία στη σχολική τάξη δεν είναι πια αυτονόητη, καθώς η αυθεντία του καθηγητή έχει σταματήσει πια να απορρέει από την αυθεντία του αντικειμένου το οποίο διδάσκει. Έτσι, αναγκαστικά, η διδασκαλία βάζει το μαθητή στο κέντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Έχει γίνει επίσης πια αντιληπτό ότι μόνο με εναλλακτικούς τρόπους διδασκαλίας μπορούμε να βοηθήσουμε τους μαθητές να δημιουργήσουν μια δυναμική και ολοκληρωμένη προσωπικότητα; ότι μόνο όταν ο μαθητής εμπλέκεται και συμμετέχει ενεργά στη μάθηση και ο καθηγητής γίνεται βοηθός και οδηγός του τα παιδιά μπορούν πραγματικά και να πειθαρχήσουν, να συνεργαστούν και να μάθουν. Ο παιδαγωγικός έλεγχος είναι, λοιπόν, μια διαδικασία δύσκολη, που απαιτεί τεχνικές, αρκετή ικανότητα. καθημερινή εξάσκηση και επικέντρωση στο μαθητή.

Η “Δυναμική Διδασκαλία” (Power Teaching) είναι μία πολύ αποτελεσματική μέθοδος διδασκαλίας και παράλληλα διαχείρισης της τάξης, η οποία ενισχύει τη θετική συμπεριφορά μέσα σε ένα θετικό περιβάλλον. Η μέθοδος αυτή αντλεί στοιχεία από τις περιοχές της Ψυχολογίας και της Παιδαγωγικής και εμπλέκει στη μάθηση και τις πέντε εγκεφαλικές λειτουργίες που χρησιμοποιεί ο εγκέφαλος για να μάθει. Οι λειτουργίες αυτές είναι βλέπω, ακούω, μιλάω, κάνω και νιώθω.

Η σχετικά καινούρια αυτή μέθοδος βασίζεται στην αρχή ότι οι εκπαιδευτικοί σε όλα τα επίπεδα αντιμετωπίζουν τα ίδια προβλήματα, ένα από τα βασικότερα των οποίων είναι η έλλειψη πειθαρχίας στη σχολική τάξη. Ωστόσο, μέσω αυτής της μεθόδου ενεργοποιείται ένα κομμάτι του εγκεφάλου –νεοφλοιό – που είναι υπεύθυνο για τη λήψη απόφασης και κάθε φορά προετοιμάζει τον εγκέφαλο να ενδιαφερθεί για το τι θα γίνει μετά. Έτσι, πέρα από το ότι το μάθημα γίνεται πολύ διασκεδαστικό, όλοι οι μαθητές ενεργοποιούνται, δουλεύουν, ενδιαφέρονται και προσέχουν.

Ωστόσο, χρειάζεται πολλή προετοιμασία από την πλευρά του εκπαιδευτικού, καθώς παρόλο που φαίνεται εύκολη και απλή διαδικασία, βασίζεται σε συγκεκριμένους κανόνες και αρχές των επιστημών της Ψυχολογίας και της Παιδαγωγικής και εφαρμόζει συγκεκριμένες τεχνικές. Οι βασικοί κανόνες του είναι πέντε και μαθαίνονται βιωματικά.

Στο εργαστήριο θα παρουσιαστούν οι αρχές λειτουργίας της μεθόδου αυτής και θα γίνει αναλυτική και με παραδείγματα παρουσίαση των κανόνων της.

3^ο εργαστήριο.

Η Πειθαρχία στο Σχολικό Περιβάλλον: Αποτελεσματικοί Τρόποι Διαχείρισης της Τάξης

Η πειθαρχία στη σχολική τάξη δεν είναι πια αυτονόητη, καθώς η αυθεντία του καθηγητή έχει σταματήσει πια να απορρέει από την αυθεντία του αντικειμένου το οποίο διδάσκει. Έτσι, αναγκαστικά, η διδασκαλία βάζει το μαθητή στο κέντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Για να μπορέσουμε να δουλέψουμε πραγματικά με τους μαθητές τόσο στον τομέα της διαμόρφωσης ολοκληρωμένης προσωπικότητας αλλά και στο γνωστικό τομέα, θα πρέπει να περιορίσουμε όσο το δυνατόν συμπεριφορές που μας αποσπούν από το μορφωτικό μας έργο.

Η διαχείριση της σχολικής τάξης όμως δεν είναι εύκολη υπόθεση. Οι μαθητές εύκολα παραβαίνουν τους σχολικούς κανόνες... Η αντιμετώπιση, κάθε παραβατικότητας και ο παιδαγωγικός έλεγχος είναι, λοιπόν, μια διαδικασία δύσκολη, που απαιτεί τεχνικές, αρκετή ικανότητα. καθημερινή εξάσκηση και επικέντρωση στο μαθητή.

Μέσα στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να αναρωτηθούμε εάν η τιμωρία συμβαδίζει με όλους αυτούς τους στόχους που έχουμε θέσει. Σύμφωνα με το λεξικό της Ν. Ελληνικής γλώσσας του Παγουλάτου η «τιμωρία είναι η ποινή που επιβάλλεται για κάποια αξιόποινη πράξη».

Χρειάζεται, λοιπόν, να αναρωτηθούμε αρχικά ποιος είναι ο σκοπός για τον οποίο χρησιμοποιούμε την τιμωρία στο σχολικό περιβάλλον, εάν αποδυναμώνει την «αξιόποινη πράξη», τι έχουμε δει να συμβαίνει στην πράξη και μήπως η χρήση τιμωρητικών μεθόδων αναιρεί τους παιδαγωγικούς μας στόχους. Εάν εξετάσουμε ποια είναι τα αποτελέσματα της τιμωρίας, καταλήγουμε στα εξής:

- Ο μαθητής θέλει να τη γλιτώσει. Να αποφύγει τον «πόνο». Παράλληλα, γίνεται αρνητικός - επιθετικός απέναντι σε αυτόν που του τον προκάλεσε, άρα οι σχέσεις εκπαιδευτικών και μαθητών «δηλητηριάζονται».
- Σταματάει την αρνητική συμπεριφορά αλλά δείχνει μόνο αυτό που δεν πρέπει να γίνει και όχι αυτό που πρέπει να γίνει. Άρα, η τιμωρία αποπροσανατολίζει τον μαθητή. Δεν τον εμπλέκει στην διαδικασία της απόφασης πως η συμπεριφορά του θα έχει καλύτερα αποτελέσματα την επόμενη φορά.
- Δημιουργεί στα παιδιά συναισθήματα φόβου, ενοχής, θυμού και ταπείνωσης, καταστρέφοντας την αυτοεκτίμησή τους.
- Ο μαθητής επικεντρώνεται στην τιμωρία και ξεχνάει τη λάθος συμπεριφορά του.
- Διδάσκει ότι όποιος έχει την εξουσία μπορεί και επιβάλλει κανόνες.

Αφού λοιπόν η λέξη τιμωρία είναι αρνητική και τίποτα θετικό δεν μπορεί να βγει από αρνητικές αλληλεπιδράσεις, θα πρέπει να αναζητήσουμε άλλους τρόπους για να μπορέσουμε να πραγματοποιήσουμε τους στόχους μας στα πλαίσια του σχολικού περιβάλλοντος. Το σχολείο χρειάζεται αποτελεσματικούς κανόνες για να

λειτουργήσει σωστά και αυτό μπορεί να γίνει μόνο μέσα από αποτελεσματικές μεθόδους πειθαρχίας.

Με τον όρο πειθαρχία εννοούμε ένα σύστημα κανόνων συμπεριφοράς μέσα στο σχολικό περιβάλλον, με άλλα λόγια μια διαδικασία αλληλεπίδρασης μαθητών και καθηγητή που στοχεύει σε θετικά αποτελέσματα. Η διαδικασία αυτή

- Πηγάζει από την θέσπιση λογικών και ασφαλών ορίων, σε ένα περιβάλλον όπου τα παιδιά νιώθουν αποδοχή, σεβασμό και όπου οι κανόνες είναι απλοί, λογικοί, κατανοητοί και το ίδιο και οι συνέπειες παραβίασής τους
- Είναι συνυφασμένη με τις έννοιες της καθοδήγησης και της διαπαιδαγώγησης, καθώς μαθαίνει το παιδί να σκέφτεται πριν ενεργήσει
- Κύρια συστατικά της είναι η ενθάρρυνση και η εμπύχωση
- Οι αρχές που την διέπουν είναι η συνέπεια, οι ξεκάθαροι λογικοί κανόνες, η εξάσκηση, η υπομονή και η επικοινωνία
- Οδηγεί στην αυτοπειθαρχία, στην υπευθυνότητα και στη συνεργασία και ακόμη μαθαίνει στους μαθητές δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων

Τρία βήματα για την αποτελεσματική πειθαρχία στην τάξη:

1. Από την αρχή της σχολικής χρονιάς ο καθηγητής θα πρέπει να έχει στο μυαλό του ένα πλάνο για την πειθαρχία. Από την πρώτη μέρα θέτουμε τους κανόνες. Οι κανόνες και οι συνέπειες πρέπει να είναι πολύ συγκεκριμένοι και αποσαφηνισμένοι και σε απόλυτα λογική βάση.
2. Εξηγούμε αναλυτικά τους κανόνες καθώς και τη λογική πίσω από αυτούς και επίσης συζητάμε για τις συνέπειές τους, τις οποίες μπορούμε να θέσουμε όλοι μαζί. Αυτές πρέπει να είναι λογικές, σχετικές με την παραβίαση των κανόνων και ποτέ προσβλητικές. Τα αποτελέσματα σκληρών και προσβλητικών τιμωριών συνοδεύουν τα παιδιά στην ενήλικη ζωή τους, ακόμα και όταν πια η συμπεριφορά που τις προκάλεσε έχει ξεχαστεί.
3. Η θέσπιση ορίων δεν έχει αξία και νόημα εάν δεν είμαστε συνεπείς με την προσέγγισή μας απέναντι στην πειθαρχία.

Όταν δημιουργούμε ξεκάθαρους, λογικούς κανόνες, τους εξηγούμε στους μαθητές και είμαστε συνεπείς με την τήρησή τους, δημιουργούμε όρια μέσα στα οποία είναι ελεύθεροι να εξερευνήσουν τον εαυτό τους, να αναπτύξουν αυτογνωσία και αυτοεκτίμηση και να μάθουν αυτά που περιμένουμε από αυτούς. Εάν απλώς ελέγχουμε τις συμπεριφορές των μαθητών, είμαστε υπεύθυνοι για αυτούς. Εάν τους μάθουμε να αναλαμβάνουν την ευθύνη των πράξεών τους, τους διδάσκουμε αυτοπειθαρχία. Τους μαθαίνουμε ότι σημασία δεν έχει τόσο τι συμβαίνει στη ζωή τους, όσο τι κάνουν αυτά για αυτό και πόσο μπορούν να επηρεάσουν την έκβαση μιας κατάστασης.

Μορφές συμπεριφοράς του καθηγητή που συμβάλλουν στη δημιουργία θετικού κλίματος.

α. Αναγνώριση και Ενθάρρυνση της επιθυμητή συμπεριφοράς

β. Χρήση θετικής γλώσσας για να τονιστεί η επιθυμητή συμπεριφορά

γ. Σωστή χρήση επαίνου

δ. Προσεκτική 'ακρόαση' των μαθητών

Όταν υπάρχει πρόβλημα με ένα συγκεκριμένο μαθητή:

- Στόχος μας όταν κάποιος ενοχλεί είναι να προσπαθήσουμε να τον κάνουμε να συνεργαστεί.
- Πρέπει να το αντιμετωπίζουμε αμέσως και χωρίς μεγάλη αναταραχή
- Δεν κάνουμε παρατήρηση γιατί αποπροσανατολίζει τη διδασκαλία.
- Δεν ξεχνάμε ότι τυχόν προσβλητικά σχόλια δεν απευθύνονται προσωπικά στον καθηγητή.
- Δεν απαντάμε στις προκλήσεις του αλλά στο περιεχόμενο των λόγων του.
- Δεν αναφερόμαστε στο παιδί αλλά στην πράξη. Αποδοκιμάζουμε την συμπεριφορά όχι το πρόσωπο- μια κακή πράξη δεν προέρχεται απαραίτητα από ένα κακό άτομο. Επικεντρωνόμαστε στο πρόβλημα και όχι στον μαθητή.
- Ποτέ δεν μειώνουμε το μαθητή. Δείχνουμε σεβασμό, ρωτάμε το παιδί ερωτήσεις για να το κάνουμε να σκεφτεί.
- Δεν κατηγορούμε αλλά ζητάμε εξηγήσεις.
- Δεχόμαστε ότι λέει, χωρίς να απορρίπτουμε, ζητώντας διευκρινίσεις.
- Άλλο το χιούμορ και άλλο η ειρωνεία και ο σαρκασμός.
- Περιμένουμε να ηρεμήσουμε πριν συζητήσουμε
- Δεν ξεχνάμε να αναφερόμαστε στους κανόνες και στις συνέπειές τους.
- Δείχνουμε στον μαθητή ότι η παραβίαση ήταν δική του απόφαση, άρα αυτός είναι υπεύθυνος για τις συνέπειες.
- Δίνουμε πολλές ευκαιρίες για ένα «νέο ξεκίνημα» του μαθητή και θετική ενίσχυση για κάθε «αποδεκτή» μορφή συμπεριφοράς.
- Πάντα δίνουμε στο μαθητή μια διέξοδο να υποχωρήσει
- Ο τόνος της φωνής μας όταν του απαντάμε είναι ήρεμος, άμεσος και σταθερός.
- Εάν η κατάσταση συνεχιστεί, συζητάμε μαζί του ατομικά και όχι μπροστά στους συμμαθητές του.
- Η σύγκρουση θα πρέπει να λειτουργεί εποικοδομητικά!

Δεν πρέπει ωστόσο να ξεχνάμε ότι συνήθως η κάθε μορφή "παραβατικότητας" απορρέει από την ανάγκη για κοινωνική αποδοχή)

Στόχος του εργαστηρίου είναι η συζήτηση παραδειγμάτων από το χώρο του σχολείου και πώς με τη χρήση των προαναφερόμενων τεχνικών οι οποίες προέρχονται από τους χώρους της Παιδαγωγικής και της Ψυχολογίας μπορούμε να επιτύχουμε στην πράξη κάποιους από τους δύσκολους αυτούς στόχους μας που συχνά μοιάζουν ακατόρθωτοι.

To the whole world you might be one person but to one person you might be the whole world...

Joseph Campbell

4^ο εργαστήριο.

Βιωματικές Τεχνικές Βελτίωσης των Σχέσεων των Μαθητών στο Σχολείο

Οι Ανθρώπινες Σχέσεις είναι ένα από τα πιο σημαντικά, εάν όχι το σημαντικότερο κεφάλαιο στη ζωή μας. Το πώς θα βοηθήσουν οι εκπαιδευτικοί τους μαθητές να τις βελτιώσουν είναι δύσκολο και προκλητικό αλλά όχι ανέφικτο. Άλλωστε, οι εκπαιδευτικοί βρίσκονται σε μία πολύ στενή σχέση αλληλεξάρτησης και αλληλεπίδρασης με τα παιδιά με τα οποία έρχονται σε επαφή και αυτό κάνει το επάγγελμά τους ακόμα δυσκολότερο, για την ακρίβεια ένα από τα δυσκολότερα επαγγέλματα που υπάρχουν.

Οι Βιωματικές Τεχνικές βελτίωσης των Σχέσεων των Μαθητών στο Σχολείο που παρουσιάζονται και πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου περιλαμβάνουν δραστηριότητες γνωριμίας, ενσυναίσθησης, ενεργοποίησης, αποδοχής, ανάπτυξης εμπιστοσύνης και επικοινωνίας, των οποίων στόχος είναι η απόκτηση ικανοτήτων και τρόπων συμπεριφοράς που μας βοηθούν σε μια πιο καλή σχέση τόσο με τον εαυτό μας όσο και με τους γύρω μας. Οι ικανότητες και οι δεξιότητες αυτές είναι απαραίτητες για την επίτευξη καλύτερου συντονισμού των αναγκών μας σε σχέση με τις ανάγκες των σημαντικών ανθρώπων στη ζωή μας. Οι άνθρωποι που διαθέτουν τέτοιες δεξιότητες εισπράττουν και δείχνουν περισσότερο σεβασμό στις σχέσεις τους με τους άλλους ανθρώπους, ασκούν περισσότερη επιρροή στα σημαντικά ζητήματα στη ζωή τους, έχουν περισσότερη αυτοπεποίθηση, έχουν περισσότερη άνεση με τις συγκρούσεις και βιώνουν μεγαλύτερη ισορροπία και ηρεμία στη ζωή τους.

Με άλλα λόγια, στοχεύουν στη διαμόρφωση μιας ατμόσφαιρας αμοιβαίου σεβασμού και στη διευκόλυνση της συνεργασίας μέσα στην τάξη και στη σχολική κοινότητα. Κατά συνέπεια, σκοπός των τεχνικών αυτών αποτελεί η διαμόρφωση ενός θετικού κλίματος και η προαγωγή της ψυχικής υγείας και ψυχικής ανθεκτικότητας στο πλαίσιο του σχολικού περιβάλλοντος, διευκολύνοντας τόσο τη μαθησιακή διαδικασία όσο και τη γενικότερη προσαρμογή των μαθητών στη σχολική ζωή, αλλά και στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο. Αυτονόητο είναι, ότι παράλληλα με τη βελτίωση των σχέσεων στο σχολικό χώρο μειώνονται και οι συγκρούσεις και τα φαινόμενα βίας που παρατηρούνται σχολείο ως μικρόκοσμος μπορεί να αποτελέσει ένα πρώτο κοινωνικό πλαίσιο για να μαθαίνουν τα παιδιά να είναι υπεύθυνα απέναντι στην κοινωνία και να επιλύουν ειρηνικά τις διαφωνίες και τις συγκρούσεις τους. *Η ειρηνική επίλυση συγκρούσεων και η συνεργασία πρέπει να αποτελούν στάση ζωής.* (Volker, 1996).

Οι βιωματικές τεχνικές πραγματοποιούνται με ενεργό συμμετοχή των εκπαιδευτικών και μπορούν να γίνουν στο σχολικό χώρο ακριβώς με τον τρόπο, από τον δάσκαλο-συντονιστή και τους μαθητές του. Ανάλογα με το πόσο χρόνο χρειάζεται η κάθε δραστηριότητα, μπορούν είτε να ενσωματωθούν μέσα στο διδακτικό πρόγραμμα, είτε να πραγματοποιηθούν ξεχωριστά στην αρχή ή στο τέλος κάθε ημέρας ή ώρας ή και να διαρκέσουν ολόκληρη τη διδακτική ώρα, είτε στην ευέλικτη ζώνη είτε στην ώρα των εικαστικών. Μετά από την κάθε δραστηριότητα,

ακολουθεί επεξήγησή της και συζήτηση αναφορικά με τη θεωρητική της βάση και με την καλύτερη δυνατή αξιοποίησή της στο σχολικό χώρο.

5ο εργαστήριο.

Η Συναισθηματική Αγωγή στο χώρο του Σχολείου: Σπουδαιότητα και Τεχνικές Εκμάθησης Διαχείρισης των Συναισθημάτων των Μαθητών

Τα συναισθήματα είναι από τα πιο ευαίσθητα και σπουδαία κεφάλαια για τη ζωή μας. Ξεκινά να μας απασχολεί από την πρώτη στιγμή που αντιλαμβανόμαστε τον εαυτό μας και διαρκεί για πάντα. Το κατά πόσο είμαστε 'συναισθηματικά νοήμονες', αν δηλαδή καταφέρνουμε να διαχειριζόμαστε και να ελέγχουμε τα συναισθήματά μας καθορίζει επίσης την προσαρμογή μας στην κοινωνία, τις σχέσεις μας με τους άλλους και τον τρόπο με τον οποίο τους αντιμετωπίζουμε.

Διαχείριση συναισθημάτων δεν σημαίνει ούτε 'δεν νιώθω ποτέ φόβο, οργή, άγχος' ούτε γνωρίζω πώς να τα καταπιέζω. Διαχείριση συναισθημάτων, σημαίνει αναγνωρίζω τα συναισθήματά μου, τα αποδέχομαι και διαχειρίζομαι τα αρνητικά από αυτά. Με άλλα λόγια, γνωρίζω πώς να είμαι ευτυχισμένος και κατ' επέκταση πώς να συμβιώνω αρμονικά με τους άλλους. Στοιχεία, δηλαδή απαραίτητα για μία αρμονική κοινωνία...

Συχνά όμως τίθεται το ερώτημα, εάν το Σχολείο είναι όντως το κατάλληλο πλαίσιο για την ανάπτυξη της συναισθηματικής νοημοσύνης. Στο ερώτημα αυτό μπορούμε να απαντήσουμε ότι:

- Η Συναισθηματική Νοημοσύνη δεν είναι κληρονομική αλλά περιλαμβάνει επίκτητες ικανότητες που μπορούν να αναπτυχθούν.
- Η επιστημονική έρευνα για το πώς λειτουργεί ο εγκέφαλος έχει δείξει ότι οι συναισθηματικές δεξιότητες μαθαίνονται καλύτερα έως τα τέλη της εφηβείας που διαμορφώνεται η προσωπικότητα. Εκτός από την οικογένεια, τα παιδιά σε αυτήν την ηλικιακή ομάδα περνούν το μεγαλύτερο μέρος της ημέρας τους στο σχολείο. Παράλληλα, οι γονείς δεν είναι πάντα σε θέση να αντεπεξέλθουν στην προσπάθεια ανάπτυξης της συναισθηματικής νοημοσύνης.
- Από την έρευνα προκύπτει ότι η βελτίωση της συναισθηματικής νοημοσύνης των μαθητών οδηγεί και στη βελτίωση της ακαδημαϊκής τους επίδοσης.
- Όταν το Σχολείο μεταβάλλεται σε μια κοινότητα που νοιάζεται, ένα μέρος όπου οι μαθητές αισθάνονται ότι τους σέβονται, τους φροντίζουν, τότε νιώθουν δεμένοι με τους συμμαθητές, τους δασκάλους τους ακόμα και με το ίδιο το Σχολείο. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης από την πολυετή εφαρμογή του προγράμματος σε σχολεία της Αμερικής και της Κύπρου παρέχουν ενδείξεις ότι η παρέμβαση έχει θετικές επιδράσεις και οφέλη τόσο για τους μαθητές όσο και για τους εκπαιδευτικούς που συμμετέχουν. Κάποια από αυτά είναι ότι στα σχολεία αυτά περιορίστηκαν οι απουσίες, μειώθηκαν τα κρούσματα σχολικής βίας τα περιστατικά χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών.

Σε συμφωνία με όλα τα παραπάνω, κατά τη διάρκεια του βιωματικού εργαστηρίου παρουσιάζονται παιχνίδια και βιωματικές δραστηριότητες, οι οποίες στοχεύουν σε όσα ακριβώς αναφέρθηκαν παραπάνω, στην εκμάθηση, δηλαδή, βιωματικών τεχνικών ανάπτυξης της Συναισθηματικής Νοημοσύνης. Οι δραστηριότητες αυτές πραγματοποιούνται με ενεργό συμμετοχή των εκπαιδευτικών και μπορούν να γίνουν στο σχολικό χώρο ακριβώς με τον τρόπο, από τον δάσκαλο-συντονιστή και τους μαθητές του. Υπάρχει δυνατότητα επιλογής ανάμεσα σε δραστηριότητες συνεργατικές, εικαστικές, και κινητικές.

Οι περισσότερες από αυτές στοχεύουν στην αναγνώριση, στην επεξεργασία και στη διαχείριση αρνητικών συναισθημάτων, όπως ο θυμός και ο φόβος, γιατί αυτά είναι τα συναισθήματα που κυρίως δυσκολεύουν τη ζωή μας και τις σχέσεις μας και μας εμποδίζουν από το να είμαστε ευτυχισμένοι.

Ανάλογα με το πόσο χρόνο χρειάζεται η κάθε δραστηριότητα, μπορούν είτε να ενσωματωθούν μέσα στο διδακτικό πρόγραμμα, είτε να πραγματοποιηθούν ξεχωριστά στην αρχή ή στο τέλος κάθε ημέρας ή ώρας ή και να διαρκέσουν ολόκληρη τη διδακτική ώρα, είτε στην ευέλικτη ζώνη είτε στην ώρα των εικαστικών.

Μετά από την κάθε δραστηριότητα, ακολουθεί επεξήγησή της και συζήτηση αναφορικά με τη θεωρητική της βάση και με την καλύτερη δυνατή αξιοποίησή της στο σχολικό χώρο.

Η Αρετή Κυπραίου είναι αριστούχος πτυχιούχος του τμήματος Ψυχολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών με μεταπτυχιακές Σπουδές στη Συμβουλευτική και στον Επαγγελματικό Προσανατολισμό στο ίδιο Πανεπιστήμιο.

Επίσης, έχει εξειδικευτεί στη Συμβουλευτική Οικογένειας, στον Συντονισμό Ομάδων, στη Συναισθηματική Αγωγή και σε ποικίλα άλλα θέματα που αφορούν στην ψυχολογία και στη θεραπεία του ατόμου στον Πανελλήνιο Σύνδεσμο Σχολών Γονέων - παράρτημα της 'Διεθνούς Ομοσπονδίας για την Εκπαίδευση των Γονέων'.

Επιπρόσθετα έχει πιστοποιηθεί από το ΙΔΕΚΕ ως Εκπαιδεύτρια Ενηλίκων, ως Εκπαιδεύτρια Ενόλων Κοινωνικά Ομάδων (μεταξύ αυτών βρίσκεται και η ομάδα των Ρομά) και ως Στέλεχος Παροχής Συμβουλευτικών Υπηρεσιών.

Εργάζεται ως Ψυχολόγος, Οικογενειακή Σύμβουλος και Συντονίστρια Ομάδων Γονέων. Παράλληλα, συμμετέχει από το 2008 στη δράση της Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών (σε Προγράμματα της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, του Παντείου Πανεπιστημίου, σε επιμορφώσεις Σχολικών Συμβούλων και Δήμων), κάνει συχνά ομιλίες και σεμινάρια σε γονείς, εφήβους και εκπαιδευτικούς (προσκλήθηκε επίσης το 2012 από τη Μεγάλη του Γένους Σχολή στην Κωνσταντινούπολη), αρθρογραφεί σε εφημερίδες (Ελευθεροτυπία, Περισκόπηση) και έχει εμφανιστεί σε τηλεοπτικές εκπομπές σε θέματα που αφορούν στην ψυχολογία του παιδιού. Παράλληλα, διενεργεί ψυχολογικές πραγματογνωμοσύνες σε υποθέσεις του Πρωτοδικείου Αθηνών και της Εισαγγελίας Ανηλίκων.

Δραστηριότητες και Παιχνίδια για Δημιουργική Διδασκαλία

Αντικείμενο του εργαστηρίου είναι η δυνατότητα προσαρμογής της δημιουργικής διδασκαλίας στην εκπαιδευτική πραγματικότητα και οι μέθοδοι ενθάρρυνσης της δημιουργικής σκέψης και έκφρασης στο σχολικό περιβάλλον.

Με την αξιοποίηση της δημιουργικότητας και μέσω της ενδυνάμωσης της φαντασίας, οι μαθητές μαθαίνουν να ανακαλύπτουν πρωτότυπες, εναλλακτικές και καινοτόμες λύσεις στα προβλήματά τους, να προσδιορίζουν τις προκλήσεις και να αναπτύσσουν τις επιμέρους δημιουργικές τους ικανότητες και δεξιότητες. Παράλληλα καλλιεργείται το συνεργατικό πνεύμα και ο σεβασμός στην ιδιαιτερότητα του κάθε ατόμου.

Στο εργαστήρι αυτό εξερευνούμε, με μία σειρά τεχνικών, τη σχέση της δημιουργικότητας με τη μάθηση και τοποθετούμε τη δράση στη σχολική τάξη, όπου οι ιδέες περνάνε από τη θεωρία στην πράξη. Οι δραστηριότητες του εργαστηρίου περιλαμβάνουν:

- Βασικές μεθόδους και παιχνίδια δημιουργικής διδασκαλίας που μπορούν να προσαρμοστούν στο καθημερινό μάθημα.
- Βιωματικές ασκήσεις με θεματικό άξονα τη συνεργασία και την επικοινωνία.
- Μικρά παραδείγματα που ενισχύουν και οπτικοποιούν τις δράσεις με αναφορές σε φωτογραφίες και βίντεο.

Τέλος παρατίθενται διευθύνσεις ιστοσελίδων που μπορούν να αποτελέσουν πηγές έμπνευσης και κατάρτισης.

Η Ελένη Κυρμιζάκη είναι μουσικός και εικαστικός. Σπούδασε φλάουτο στο ωδείο Athenaeum απ' όπου πήρε το δίπλωμα της με Άριστα Παμψηφεί και Α' βραβείο. Στις μουσικές της σπουδές περιλαμβάνονται μαθήματα μονωδίας, κλασικών κρουστών και jazz αυτοσχεδιασμού. Συνέχισε την εκπαίδευσή της στην Ολλανδία στο Conservatorium Van Amsterdam. Όταν έγινε δεκτή στην Ακαδημία Καλών Τεχνών και Design, Gerrit Rietveld αποφάσισε να "μετακομίσει" και να εμπλουτίσει τις καλλιτεχνικές της ιδέες. Σπούδασε στο οπτικοακουστικό τμήμα της Ακαδημίας (Audiovisual Dept.), απ' όπου αποφοίτησε παίρνοντας Bachelor of Fine Arts και το τιμητικό βραβείο του οπτικοακουστικού τμήματος και της κριτικής επιτροπής.

Ως μουσικός, έχει συμμετάσχει σε πολλές συναυλίες μουσικής δωματίου και jazz, ηχογραφήσεις και μουσικές παραστάσεις και έχει συνεργαστεί με τη Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ και την Ορχήστρα Εναρμόνια. Ως multimedia καλλιτέχνης έχει παρουσιάσει τη δουλειά της σε εκθέσεις, festival και εκδηλώσεις στην Ολλανδία και την Ελλάδα. Τον Νοέμβριο του 2010 προτάθηκε για το βραβείο Talent Pit στο STRP, ένα από τα μεγαλύτερα festival τέχνης και τεχνολογίας στην Ευρώπη.

ΕΙΚΟΝΑ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΑ

Σύνοψη

Με το δεδομένο ότι οι δάσκαλοι συνεχώς αναζητούν καινούργια εργαλεία για να κατακτήσουν τον κόσμο της εικόνας και της τεχνολογίας που τους περιβάλλει προτείνουμε μια σειρά από σύντομα εργαστήρια που συνοψίζουν τις πιο βασικές δραστηριότητες οπτικοακουστικής έκφρασης. Αυτά είναι σχεδιασμένα ώστε που μπορούν εύκολα να εφαρμοστούν σε κάθε σχολείο. Αφορούν την προβολή και αξιοποίηση αποσπασμάτων ταινιών μέσα στην τάξη και τη δημιουργία μικρών αφηγήσεων με εικόνες και λεζάντες, από μαθητές και δασκάλους.

- **Κύριοι στόχοι:** παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου, οπτικοακουστική έκφραση, εξάσκηση στις αφηγηματικές δυνατότητες των εικόνων.
- **Δευτερεύοντες στόχοι:** συνεργατικότητα, συλλογική δημιουργία, αποδοχή του «άλλου» εκτός και εντός τάξης, συνειδητοποίηση των οπτικοακουστικών μέσων, ανάπτυξη δεξιοτήτων ψηφιακής κουλτούρας.

Μια σειρά από ασκήσεις-παιχνίδια, που υλοποιούνται μέσα από ομαδική εργασία και η συγκριτική παράθεσή τους, δίνουν αφορμές τόσο για δημιουργία και επικοινωνία όσο και για επεξεργασία του προφορικού και γραπτού λόγου. Οι δραστηριότητες σταδιακά ενισχύουν την κριτική διάθεση των μαθητών απέναντι στη πραγματικότητα, αλλά και απέναντι στα οπτικοακουστικά ερεθίσματα που καταναλώνουν. Οι δραστηριότητες μπορούν να κινητοποιήσουν τους μαθητές σε μια ζωντανή και απτή προσέγγιση θεμάτων τα οποία, έτσι κι αλλιώς, προβλέπονται από το σχολικό πρόγραμμα.

Η φωτογραφία ως μέσο

Επιλέγοντας ως μέσο τη φωτογραφία και ως εργαλείο τη φωτογραφική μηχανή, επικεντρωνόμαστε σε τρεις τομείς:

- την εξοικείωση με την εναλλαγή των κάδρων (κοντινό, μεσαίο, γενικό)
- την αφήγηση μέσα από διαδοχή ακίνητων εικόνων
- την ανάπτυξη λόγου μέσα από μικρές φράσεις που συσχετίζονται με τις φωτογραφίες

- την ανάπτυξη ενός θέματος μέσα σε ένα συγκεκριμένο χώρο και χρόνο.

Η φωτογραφία προσφέρεται ιδιαίτερα για παιδιά και για όσους δεν είναι εξοικειωμένοι με την τεχνολογία, αποφεύγει διαδικασίες μοντάζ, είναι οικονομικό μέσο και κυρίως κάνει ξεκάθαρη την αξία/ρόλο της εικόνας σε σχέση με την πραγματικότητα. Κάτι που στο βίντεο δεν είναι τόσο εύκολο να διακρίνει ένας ερασιτέχνης.

Μαγία Λεωνίδα

Σκηνοθέτης. Σπούδασε Ιστορία, Ιστορία της Τέχνης και Κινηματογράφο στην Ελλάδα, την Αγγλία και τη Δανία. Έχει σκηνοθετήσει πολλά ντοκιμαντέρ σε συνεργασία με την ΕΡΤ, το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου, τη Γερμανική Τηλεόραση ZDF/3SAT, την Ε.Β.Υ., εφαρμογές με διαδραστικό περιεχόμενο και συνεργασίες για θεατρικές παραστάσεις. Από το 2002 συνεργάστηκε με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο του Λονδίνου και με το Πρόγραμμα Μελίνα- με αποτέλεσμα να εστιάσει στη διδασκαλία *video* και τη χρήση των οπτικοακουστικών μέσων σε παιδιά, νέους και ενήλικες. Έχει σχεδιάσει και υλοποιήσει οπτικοακουστικά εργαστήρια για το Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Παν/ιο Φρανκφούρτης, το Βρετανικό Συμβούλιο, το WWF, Πρωτοβάθμιες και Δευτεροβάθμιες Διευθύνσεις Εκπαίδευσης, και διεθνή προγράμματα με αντικείμενο το ντοκιμαντέρ, τη γλώσσα του κινηματογράφου, το σενάριο και τη διαθεματική μάθηση. Παρουσιάζει την εργαστηριακή της δουλειά σε ελληνικά και ευρωπαϊκά συνέδρια. Υποψήφια διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Αθηνών.

1ο εργαστήριο

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

- Διαφορές μεταξύ σχεδιασμού μιας ολιγόλεπτης δραστηριότητας έναντι ενός σεναρίου διδασκαλίας
- Ποιες οι φάσεις του σχεδιασμού σε επίπεδο τάξης;
- Τριμηνιαίος και ετήσιος προγραμματισμός και σχεδιασμός διδασκαλίας: Τεκμηρίωση και ισορροπία μεταξύ αυστηρότητας και ευελιξίας
- Στοχοθεσία, διδακτική ροή και αξιολόγηση: ένα «ενεργό» κυκλικό διάγραμμα

Θα πραγματοποιηθούν δραστηριότητες (σχεδίαση φύλλων εργασίας και καρτών εξόδου, μελέτη περιπτώσεων, παιχνίδι ρόλων) για τη δημιουργία εξ ύπαρξης σεναρίων διδασκαλίας και δραστηριοτήτων, καθώς και για τη δημιουργία στόχων, και την αποτίμηση των σχεδιαζόμενων διδακτικών ενεργειών.

2ο . εργαστήριο

ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΩΝ ΤΠΕ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

- Από την τεχνοφοβία, στην αξιοποίηση των ΤΠΕ
- Ευρωπαϊκές πολιτικές για τις ΤΠΕ και εργαλεία Web 2.0
- Πότε να εμπλέκονται και πότε όχι οι ΤΠΕ.
- Δεξιότητες και Τεχνικές της κατάλληλης διδακτικής αξιοποίησης του εκπαιδευτικού λογισμικού και του ανοικτού λογισμικού
- Εκπαιδευτικό λογισμικό: όρια και δυνατότητες
- Ο ρόλος του εκπαιδευτικού πληροφορικής και η συνεργασία του με τους υπόλοιπους εκπαιδευτικούς

ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Θα λειτουργήσουν εργαστήρια δημιουργίας ιστολογίων, wikis και ιστοσελίδων και θα δοθούν πρακτικές οδηγίες συντήρησης και αναβάθμισής τους. (Απαραίτητος ο σχετικός τεχνικός εξοπλισμός π.χ. σχολικό εργαστήριο πληροφορικής, ή φορητοί υπολογιστές και σύνδεση στο διαδίκτυο)

Ο Δημήτρης Μητάκος είναι Σχολικός Σύμβουλος, Επιμορφωτής ΤΠΕ Β' επιπέδου. Σπούδασε στην Ελλάδα και έκανε με υποτροφία μεταπτυχιακές σπουδές στη Μεγάλη Βρετανία στο διδακτικό σχεδιασμό και στο Γραμματισμό ως προς τις Νέες Τεχνολογίες (Ph.D.). Έχει παρακολουθήσει το ετήσιο σεμινάριο της ΑΣΠΑΙΤΕ στη Συμβουλευτική και το Μαράσλειο Διδασκαλείο. Τα τρέχοντα ενδιαφέροντά του εστιάζονται στην Εκπαίδευση Ενηλίκων, στη δημιουργία του προφίλ του μαθητή και στην ενσωμάτωση των ΤΠΕ στη διδακτική διαδικασία. Έχει συγγράψει έξι βιβλία εκπαιδευτικού περιεχομένου, έχει συμμετάσχει σε συλλογικούς τόμους, δεκάδες άρθρα του έχουν δημοσιευθεί σε πανελλήνια και διεθνή περιοδικά καθώς και μελέτες του σχετικές με την ενδυνάμωση δασκάλων και μαθητών σε περιβάλλοντα καινοτομίας

Έχει διοργανώσει πολυάριθμα Σεμινάρια και Ημερίδες και έχει λάβει μέρος ως εισηγητής σε πολλά Συνέδρια. Το Υπουργείο Παιδείας τον βράβευσε για δύο συμμετοχές στο πρόγραμμα Αριστεία και Καινοτομία. Έχει επιμορφώσει δεκάδες εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης δια ζώσης και από απόσταση, και έχει συνεργαστεί με τα ΕΚΠΑ, ΤΕΙ, ΠΕΚ, Μαράσλειο Διδασκαλείο, κá. Έχει πιστοποίηση ως εκπαιδευτής εκπαιδευτών ενηλίκων. Είναι μέλος επιστημονικών ομάδων, υπηρεσιακών συμβουλίων, ενώ έχει διατελέσει πρόεδρος διαφόρων επιστημονικών επιτροπών. Τα τελευταία έντεκα χρόνια υπηρετεί ως Σχολικός Σύμβουλος Δημοτικής Εκπαίδευσης στη Στερεά Ελλάδα

Εκπαιδευτικές Διαδρομές- Επαγγελματικές προοπτικές

Ο Προσανατολισμός στην ολοκληρωμένη του μορφή, είναι μια διαχρονική εξελικτική διαδικασία, μια διαρκής προσπάθεια που αρχίζει πολύ νωρίς στη ζωή του ατόμου και δεν τελειώνει παρά μόνο όταν το άτομο αποσυρθεί από κάθε ενεργή δραστηριότητα, κοινωνική ή επαγγελματική.

Ο σχολικός προσανατολισμός δεν είναι μάθημα να διδαχθεί, δεν είναι πρόγραμμα να εφαρμοστεί. Είναι φιλοσοφία, είναι πράξη, είναι συμπεριφορά την οποία πρέπει εγκολπώσει κάθε λειτουργός στο σχολικό περιβάλλον.

Στόχοι του εργαστηρίου είναι οι επιμορφούμενοι να ενημερωθούν για:

- **Τη δομή του Ελληνικού Εκπαιδευτικού Συστήματος :**

Κατηγορίες Γυμνασίων, Λυκείων, Τεχνικές Σχολές, Σχολές Μαθητείας και Κατάρτισης καθώς και τη σύνδεση Εκπαίδευσης-Κατάρτισης με την αγορά εργασίας.

- **Τον κόσμο της εργασίας:**

Σύγχρονες μορφές απασχόλησης: τηλεργασία, μερική απασχόληση, εποχική απασχόληση, παραγωγή με το κομμάτι, αυτοαπασχόληση, ηλεκτρονικό εμπόριο κ.α.

Παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή επαγγέλματος

Επαγγέλματα που έχουν εξαφανιστεί, επαγγέλματα που ασκούνται με διαφορετικό τρόπο, νέα επαγγέλματα

Επαγγελματικές μονογραφίες

Το εργαστήριο με βιωματικό τρόπο θα ενισχύσει:

την ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών στη διαφορετικότητα,

την επεξεργασία και αξιολόγηση των πληροφοριών σε σχέση με προσωπικά χαρακτηριστικά και στόχους των μαθητών τους, καθώς και συσχέτιση αυτών με πιθανούς επαγγελματικούς στόχους.

την προώθηση της ισότιμης συμμετοχής όλων των μαθητών στη εκπαιδευτική-επαγγελματική διαδικασία, αίροντας τα στερεότυπα που συνδέονται με τις επιλογές και τη συμπεριφορά των ρομά-μαθητών και της οικογένειας και διευρύνοντας τις ταυτότητές τους.

Η Μαρία Νάση σπούδασε Φυσικός στο Ε.Κ.Π.Α και μετεκπαιδεύτηκε στη Συμβουλευτική και τον Σχολικό Επαγγελματικό Προσανατολισμό. Εργάστηκε ως καθηγήτρια στη Δευτεροβάθμια -τυπική- Εκπαίδευση (Γυμνάσια, Γεν. Λύκεια, Τεχνικά και Επαγγελματικά Λύκεια), και ως Υπεύθυνη Γρα.ΣΕΠ και Προϊσταμένη του τμήματος Α ΣΕΠ της ΣΕΠΕΔ του Υπουργείου Παιδείας.

Υπήρξε Εκπαιδύτρια-επιμορφώτρια σε στελέχη που προσφέρουν υπηρεσίες Συμβουλευτικής, Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Υποστήριξης σε δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς που εξυπηρετούν ενήλικους ή/και ανήλικους που ανήκουν σε ειδικούς πληθυσμούς (π.χ. πρόσφυγες, μετανάστες, τσιγγάνους κ.α) με έμφαση στα θέματα:

-Διαπολιτισμική Συμβουλευτική στην πράξη

-Αυτοδιερεύνηση και ενεργοποίηση διαπολιτισμικής συνείδησης του συμβούλου

-Εκπαίδευση Ενηλίκων

Συμμετείχε σε δίκτυα ΣΕΠ του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, Συντονίστρια Παρεμβατικών προγραμμάτων σύμπραξης σχολικών μονάδων, στα πλαίσια του έργου "Καλλιρρόη" ΕΠΕΑΕΚ II με θέμα: "Προωθώντας την ισότητα των φύλων κατά τη μετάβαση από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας"

Είναι εισηγήτρια σε ημερίδες Δήμων, Σχολείων, Συλλόγων Γονέων σε θέματα Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Συμβουλευτικής..

Μαθησιακές δυσκολίες για μαθητές Ρομά. Προσδιορισμός, πρόληψη, αντιμετώπιση

Περιεχόμενο και διαδικασία εργαστηρίου

Η αντιμετώπιση των μαθησιακών δυσκολιών που κάποιοι μαθητές παρουσιάζουν μέσα στην ‘κανονική’ τάξη του σχολείου είναι θέμα που απαιτεί πολύ περισσότερες ενέργειες από το να ανοίξουμε απλά τις πόρτες των τάξεων για αυτούς τους μαθητές που κατά την γενικότερη εκτίμηση θα έπρεπε να έχουν την βοήθεια ‘ειδικών’. Απαιτεί μία ριζική επανεξέταση των όσων το σχολείο έχει να προσφέρει σε κάθε μαθητή ξεχωριστά αλλά και σε όλους μαζί.

Είναι συχνό φαινόμενο να ανατρέχουμε για τον εντοπισμό των μαθησιακών δυσκολιών σε τομείς που αφορούν στον ίδιο τον μαθητή υποβάλλοντάς τον σε συχνές δοκιμασίες και εξονυχιστικές εξετάσεις από εκπαιδευτικούς, ψυχολόγους ή ακόμα και γιατρούς με την ελπίδα ότι η ‘ανακάλυψη του προβλήματος’ θα οδηγήσει σε μία επιτυχή παρέμβαση για την αντιμετώπισή του. Χωρίς να παραγνωρίζεται η αξία των παραπάνω ενεργειών- ιδιαίτερα για συγκεκριμένες δυσκολίες- με πολύ μικρότερη συχνότητα αναρωτιόμαστε –ως εκπαιδευτικοί- αν και κατά πόσο ότι και όπως διδάσκουμε αλλά και ο τρόπος που οργανώνουμε και διαχειριζόμαστε το σχολικό περιβάλλον- έμψυχο και άψυχο- θα μπορούσαν από μόνα τους να αποτελέσουν αιτίες για τις μαθησιακές δυσκολίες που ορισμένοι μαθητές παρουσιάζουν. Η μετάβαση από ένα μοντέλο ‘ιατρικο/ψυχολογικό’ προς ένα οικο-συστημικό μοντέλο αναγνωρίζει ότι οι αιτίες των μαθησιακών δυσκολιών έγκεινται στην αναζήτηση των ποικίλων αλληλεπιδράσεων που διενεργούνται ανάμεσα στους μαθητές και στα περιβάλλοντα μέσα στα οποία αυτές οι δυσκολίες εμφανίζονται- ένα από τα οποία και ίσως το βασικότερο είναι το περιβάλλον του σχολείου.

Οι μαθησιακές δυσκολίες σε πολλές περιπτώσεις δεν αποτελούν ιατρικό ή παραιτιατρικό θέμα και η αντιμετώπισή τους ως τέτοιο οδηγεί στην ‘παθολογοποίηση’ του παιδιού (the pathologizing child). Μία τέτοια προσέγγιση είναι πρωτίστως θέμα ηθικό και κοινωνικό και θα πρέπει να μας προβληματίσει όλους.

Έννοια των μαθησιακών δυσκολιών και κατηγοριοποίηση αυτών

Γενικές δυσκολίες μάθησης (γλώσσα, μνήμη, σκέψη). Πιθανές αιτίες / διαγνωστικά εργαλεία (τυπικά και άτυπα μέσα προσδιορισμού).

Διδακτικές παρεμβάσεις

Έννοια των ειδικών δυσκολιών μάθησης- αιτιολογία /εξέταση παραγόντων)

Διαγνωστικά εργαλεία (τυπικά και άτυπα μέσα προσδιορισμού)

Διδακτικές παρεμβάσεις

Δυσκολίες στο γλωσσικό μάθημα/ Η Ελληνική ως 'δεύτερη' γλώσσα για μαθητές Ρομά σ' ένα 'δίγλωσσο' κοινωνικο-πολιτισμικό περιβάλλον

Ανάπτυξη προφορικού λόγου (δραστηριότητες)

Ανάπτυξη γραπτού λόγου (Ανάγνωση και παραγωγή γραπτού κειμένου-η σημασία των κοινωνικών αναπαραστάσεων)

Δημιουργία εξατομικευμένου εκπαιδευτικού προγράμματος (individualized educational plan). Ομοιότητες και διαφορές του από την 'διαφοροποιημένη' διδακτική διαδικασία (differentiated teaching).

Ασκήσεις ανάπτυξης /βελτίωσης της φωνημικής επίγνωσης (ασκήσεις φωνητικής διάκρισης, ασκήσεις λεξικής ενημερότητας, ασκήσεις προσανατολισμού /παρατηρητικότητας μετασχηματισμού μορφών)

Ασκήσεις ανάπτυξης μεταγνώσης για την βελτίωση της αναγνωστικής ικανότητας / top down model (Goodman,1973). (Ασκήσεις συμπλήρωσης ελλειπών προτάσεων, ασκήσεις ολοκλήρωσης μικρών παραγράφων, ασκήσεις ανάπτυξης λογικής συσχέτισης , ασκήσεις σύνθεσης εναλλακτικών μορφών προτάσεων με δοσμένες λέξεις, ασκήσεις σύνθεσης ποιήματος)

Διδασκαλία ορθογραφίας μέσα από την μεταγνωστική προσέγγιση (ως πρόβλημα προς λύση)

Εικονικές /Οπτικές μέθοδοι για την βελτίωση της ορθογραφικής επίδοσης

Δημιουργία 'ορθογραφικών τοίχων'

Δημιουργία προσωπικού λεξικού

Χρήση λεξικού

Αλληλοδιδακτική μέθοδος ανάμεσα σε μαθητές (peer tutoring)

Κάποιες μορφές δυσκολίας που ενδέχεται να εμφανίζουν μαθητές ή μαθήτριες στο μάθημα των Μαθηματικών είναι:

Δυσκολία εκτέλεσης αριθμητικών υπολογισμών

Δυσκολία στην εκμάθηση/απομνημόνευση του Πίνακα του Πολλαπλασιασμού

Δυσκολία στην γενίκευση και μεταφορά της Μαθηματικής γνώσης σε καταστάσεις και γεγονότα της καθημερινής ζωής

Δυσκολία σύνδεσης Μαθηματικών όρων και των αντίστοιχων συμβόλων

Δυσκολία κατανόησης μαθηματικών εννοιών και των συμβολικών τους αναπαραστάσεων

Δυσκολία στην κατανόηση λεκτικών επεξηγήσεων που συνδέονται με μαθηματικές αρχές και κανόνες

Δυσκολία στην λύση προβλημάτων

Διδακτικές παρεμβάσεις

Αριθμογώνια / Arithmogons (ομαδική εργασία)

Παιχνίδια απομιμήσεων πραγματικών καταστάσεων /Simulations (ομαδική εργασία)

Ανάλυση έργου/task analysis (ατομική εργασία)

Αλληλοδιδασκική /Reciprocal teaching (*Qui docet, discit*/Κομένιος)

Η μορφή του εργαστηρίου θα είναι βιωματική. Οι επιμορφούμενοι θα εμπλακούν ενεργά στην οικοδόμηση των γνώσεών τους μέσα από την επεξεργασία συγκεκριμένων μαθησιακών καταστάσεων εργαζόμενοι σε περιπτώσεις μελέτης που θα παρουσιαστούν. Θα δοθεί συγκεκριμένο πληροφοριακό υλικό που αφορά τον προσδιορισμό μαθησιακών δυσκολιών αλλά και των τρόπων παρέμβασης σε αυτές με σκοπό την αντιμετώπισή τους.

Η Νίκα Βαρβάρα είναι Ειδική Παιδαγωγός (Πτυχιούχος διετούς Μετ/σης στην Ειδική Αγωγή-ΜΔΔΕ) κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος στην Ειδική Αγωγή του Πανεπιστημίου του Λονδίνου (MA in Special Educational Needs), κάτοχος πτυχίου παιδαγωγικού τμήματος Πανεπιστημίου Πατρών, κάτοχος διδακτορικού διπλώματος στις Κοινωνικές Επιστήμες του Πανεπιστημίου Κάρντιφ της Βρετανίας (Phd in Social Sciences). Εργάστηκε σε σχολεία Γενικής και Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, σε Παροικιακά Ελληνικά σχολεία της Βρετανίας, στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, ως Σχολική Σύμβουλος Π.Ε στο Ν. Αιτωλοακαρνανίας το διάστημα 1998-2005 και το 2007-2010, στο ΚΕΔΔΥ Αν Αττικής το έτος 2010-2011. Εργάστηκε ως Προωθήτρια των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων Comenius το διάστημα 2000-2003 στον Ν. Αιτωλοακαρνανίας. Σήμερα εργάζεται ως Σχολική Σύμβουλος Π.Ε στην 62^η Περιφέρεια Αττικής. Έχει λάβει μέρος ως επιμορφώτρια σε διάφορα Προγράμματα στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Έχει άριστη γνώση της Αγγλικής Γλώσσας και καλή γνώση της Γαλλικής Γλώσσας.

1ο εργαστήριο.

1α. Διαφοροποιημένη διδασκαλία

Σκοπός Επιμόρφωσης

Οι επιμορφούμενοι, μέσα σε κλίμα διαλόγου και αλληλεπίδρασης, να κατανοήσουν το περιεχόμενο και τα γνωρίσματα της διαφοροποιημένης διδασκαλίας

Στόχοι Επιμόρφωσης

- να προσδιοριστούν το περιεχόμενο και τα χαρακτηριστικά της διαφοροποιημένης διδασκαλίας
- να υποδειχτούν διδακτικές στρατηγικές που υποστηρίζουν τη διαφοροποίηση της διδασκαλίας

Περιεχόμενο Επιμόρφωσης

- Διαφοροποιημένη Διδασκαλία: Λογική και Ορισμός
- Τι είναι και τι ΔΕΝ είναι διαφοροποιημένη Διδασκαλία
- Βασικές αρχές της διαφοροποιημένης διδασκαλίας
- Είδη διαφοροποίησης: Διαφοροποίηση του περιεχομένου
Διαφοροποίηση της διαδικασίας
Διαφοροποίηση των αποτελεσμάτων
- Βασικές στρατηγικές που υποστηρίζουν τη διαφοροποίηση της διδασκαλίας στην τάξη
- Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στη διαφοροποιημένη τάξη

Βιωματικές δραστηριότητες με παραδείγματα διαφοροποιημένης διδασκαλίας

1β. Διαφοροποιημένη διδασκαλία: Διαφοροποίηση μαθησιακού περιβάλλοντος

Σκοπός επιμόρφωσης: Οι επιμορφούμενοι, μέσα σε κλίμα διαλόγου και αλληλεπίδρασης, να κατανοήσουν τα βασικά στοιχεία της διαφοροποιημένης διδασκαλίας και στη συνέχεια να εστιάσουν στη διαφοροποίηση του μαθησιακού περιβάλλοντος

Στόχοι επιμόρφωσης:

- να προσδιοριστούν το περιεχόμενο και τα χαρακτηριστικά της διαφοροποιημένης διδασκαλίας
- να υποδειχτούν τεχνικές που υποστηρίζουν τη διαφοροποίηση του μαθησιακού περιβάλλοντος

Περιεχόμενο επιμόρφωσης:

- Ορισμός, περιεχόμενο και χαρακτηριστικά Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας
- Είδη διαφοροποίησης της διδασκαλίας
- Μαθησιακό περιβάλλον: ο χώρος
 - οι διαδικασίες
 - οι σχέσεις / διαπολιτισμικές δεξιότητες επικοινωνίας
- Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στη διαφοροποίηση του μαθησιακού περιβάλλοντος

Βιωματικές δραστηριότητες με προτάσεις διαφοροποίησης του μαθησιακού περιβάλλοντος

2^ο εργαστήριο.

Κινηματογραφική αγωγή και ετερότητα

Σκοπός επιμόρφωσης: Οι επιμορφούμενοι, μέσα σε κλίμα διαλόγου και αλληλεπίδρασης, να γνωρίσουν τη σημασία της διδασκαλίας των τεχνών στην εκπαίδευση και ιδιαίτερα των οπτικοακουστικών αφηγημάτων

Στόχοι επιμόρφωσης:

- να προσδιοριστούν και να αναλυθούν οι βασικές έννοιες ετερότητα και κινηματογραφική αγωγή
- να υποδειχτούν στρατηγικές που αξιοποιούν τη χρήση των οπτικοακουστικών αφηγημάτων στη σχολική τάξη

Περιεχόμενο επιμόρφωσης

- Ετερότητα
- Διαπολιτισμική παιδαγωγική/ Παιδαγωγική της ένταξης
- Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας
- Οπτικοακουστικό αφήγημα
- Ενδεικτικές προτεινόμενες ταινίες
- Ενδεικτικά σχέδια εργασίας

Εργαστήριο: Βιωματικές δραστηριότητες διαθεματικής διασύνδεσης με τα μαθήματα της γλώσσας, της ιστορίας, της κοινωνικής-πολιτικής αγωγής

3ο εργαστήριο.

“Γραπτός λόγος” από την πρόταση ... στο κείμενο

Η κατάκτηση της δεξιότητας της γραπτής έκφρασης αποτελεί το μέσο δια του οποίου το παιδί εκθέτει τις ιδέες του και την προσωπική του εμπειρία σε γραπτή μορφή με στόχο την επικοινωνία. Οι γραπτές αποτυπωμένες σκέψεις του (αυτοέκφραση), οδηγούν στην αυτογνωσία και την αυτοαντίληψή του.

Η τεχνική του γραψίματος είναι μια δεξιότητα που αποκτούν τα παιδιά με τη διδασκαλία.

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού, είναι να συνοδέψει τους μαθητές του στην προσπάθειά τους κατά τη διαδικασία της κατάκτησης της γραπτής έκφρασης. Οργανώνει, λοιπόν, ενέργειες και δραστηριότητες, βοηθά, ενθαρρύνει, ενισχύει τις προσπάθειες των μαθητών του και χρησιμοποιεί εργαλεία δουλειάς πολύ συγκεκριμένα και εφαρμόσιμα στην πραγματικότητα, όπως οι τεχνικές παραγωγής γραπτού λόγου.

Στο βιωματικό εργαστήριο «από την πρόταση ... στο κείμενο» θα παρουσιαστούν τεχνικές παραγωγής γραπτού λόγου και χρησιμοποιώντας κάποιες από αυτές οι εκπαιδευτικοί που θα συμμετέχουν θα παράξουν τα δικά τους γραπτά κείμενα.

4ο εργαστήριο.

Γλωσσικά παιχνίδια / Παιχνίδια λεξικού

Σκοπός Επιμόρφωσης

Οι επιμορφούμενοι, μέσα σε κλίμα διαλόγου και αλληλεπίδρασης, να εξοικειωθούν με τη διδασκαλία του λεξιλογίου και τη σημασία της χρήσης λεξικού κατά την εκμάθηση της μητρικής ή της δεύτερης/ξένης γλώσσας

Στόχοι επιμόρφωσης

- να προσδιοριστούν το περιεχόμενο και τα χαρακτηριστικά του βασικού λεξιλογίου της μητρικής ή της δεύτερης/ξένης γλώσσας
- να αναπτυχθεί η χρήση του λεξικού ως στρατηγική για την εκμάθηση του λεξιλογίου της μητρικής ή της δεύτερης/ξένης γλώσσας
- να υποδειχτούν τεχνικές που υποστηρίζουν τη χρήση λεξικών στην τάξη

Περιεχόμενο επιμόρφωσης

- Επίπεδα λεξιλογίου για την ελληνική ως δεύτερη γλώσσα
- Κριτήρια εισαγωγής λέξεων σε κάθε επίπεδο
- Χαρακτηριστικά βασικού λεξιλογίου
- Στρατηγικές ανάπτυξης λεξιλογίου
- Χρήση λεξικού: προσληπτική

παραγωγική

Βιωματικές δραστηριότητες: παιχνίδια με λεξικά

Η Τερψιθέα Ρηγοπούλου είναι Σχολική Σύμβουλος Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης επί τιμή. Σπούδασε παιδαγωγικά στη Μαράσλειο Παιδαγωγική Ακαδημία, μετεκπαιδεύτηκε στην Ειδική Αγωγή (ΜΔΔΕ) και είναι πτυχιούχος του Τμήματος Εκπαίδευσης και Αγωγής Προσχολικής Ηλικίας του Πανεπιστημίου Αθηνών. Εργάστηκε σε σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης τόσο σε πλαίσια τυπικής εκπαίδευσης όσο και σε πλαίσια ειδικής αγωγής. Είναι επίσης επιστημονικός συνεργάτης και μέλος της συγγραφικής ομάδας του Κέντρου Διαπολιτισμικής Αγωγής (ΚεΔΑ) της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, στο οποίο επί σειρά ετών εργάζεται παράλληλα ως επιμορφώτρια και συγγραφέας υποστηρικτικού υλικού για την ελληνική ως δεύτερη γλώσσα. Η συγγραφική της δραστηριότητα περιλαμβάνει άρθρα και ανακοινώσεις επιστημονικού ενδιαφέροντος σχετικά με ζητήματα ειδικής αγωγής και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.

Η Χρυσανγή Γλένη, απόφοιτη του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αθηνών και διδάκτωρ της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, όπου εκπόνησε διδακτορική διατριβή με θέμα: «Ο ρόλος του Εκπαιδευτικού στο σχολείο της πολιτισμικής ετερότητας», είναι εκπαιδευτικός και διδάσκει στο 3ο Δημοτικό Αθηνών. Επίσης είναι επιστημονικός συνεργάτης του Κέντρου Διαπολιτισμικής Αγωγής της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών στο οποίο επί σειρά ετών εργάζεται παράλληλα ως επιμορφώτρια, ως συγγραφέας υποστηρικτικού υλικού για την ελληνική ως δεύτερη γλώσσα, κ.α. Τα άρθρα και οι ανακοινώσεις της εστιάζονται στα ζητήματα της διαπολιτισμικής παιδαγωγικής και της παιδαγωγικής της ένταξης

1ο εργαστήριο.

Ο κόσμος των «Αντι/ Κειμένων» στη σχολική καθημερινότητα

Πρόκειται για ένα βιωματικό εργαστήριο που στόχο έχει την ανακάλυψη και αποτύπωση, με διαφορετικούς τρόπους, αφηγήσεων που θα παραχθούν μέσα από τη μελέτη και το συσχετισμό διαφόρων αντικειμένων.

Στον κόσμο των «Αντι/ Κειμένων» θα κληθούμε να περιπλανηθούμε στις ιστορίες που αυτά μας αφηγούνται, στις «πορείες» που οι κάτοχοι ή οι δημιουργοί τους διήγυναν. Θα τα παρατηρήσουμε, θα επικοινωνήσουμε μαζί τους, θα σταθούμε απέναντι στα μηνύματά που μας εκπέμπουν, θα τα αποσυμβολίσουμε και θα τα συσχετίσουμε μετουσιώνοντας το χώρο χρόνο τους σε έναν κόσμο πολυμορφίας και ποικιλότητας.

Με αυτοσχεδιασμούς θα προσπαθήσουμε να προκαλέσουμε σημαντικές εμπειρίες για «τον άλλο πέρα του εγώ» και για τη συμβολή του χώρου ως πεδίου δράσης επικοινωνίας. Με αφορμή τα αντικείμενα θα εξερευνήσουμε, με μια σειρά τεχνικών, την πραγματικότητα άλλων ανθρώπων, το περιβάλλον τους, τη διαφορετικότητά τους αλλά και τους ενοποιητικούς δεσμούς τους. Μέσα από τη διερεύνηση της ταυτότητας τους θα ανακαλύψουμε στοιχεία του εαυτού μας εξωτερικεύοντας συναισθήματα, σκέψεις και προσδοκίες.

Θα κληθούμε να γίνουμε καθρέφτης τους καταθέτοντας την προσωπική μας σφραγίδα πάνω τους, δημιουργώντας ιστορίες ανείπωτες για έναν κόσμο μακρινό αλλά συνάμα και τόσο κοντινό, όταν το παρελθόν συναντά το παρόν, όταν η στιγμή γίνεται κατάθεση έργου.

Αντικείμενα, λοιπόν, αντί κειμένων...

2ο εργαστήριο.

«Δομώντας νοήματα και νέες μουσειακές εμπειρίες: Παράμετροι και σχεδιασμός εκπαιδευτικών επισκέψεων μαθητικών πληθυσμών σε χώρους πολιτισμικής αναφοράς και μνήμης.»

Σε μια εποχή κρίσης και αναπροσδιορισμού της ταυτότητας του ενεργού κοινωνικά πολίτη, όπου ο χωροχρόνος αμβλύνεται συνεχώς και η ανάγκη για ενεργή και αυτόβουλη μάθηση εντείνεται, η άτυπη Μουσειακή Εκπαίδευση, η αγωγή σε χώρους πολιτισμικής αναφοράς και μνήμης με οδηγούς τις Τέχνες και τις Μούσες, καλείται να ανατροφοδοτήσει τις θεσμοθετημένες δομές εκπαιδευσης με δημιουργικότητα και φαντασία παρέχοντας στον κάθε επισκέπτη τη δυνατότητα να εκφράσει ελεύθερα τους προβληματισμούς του και τις ανάγκες του, να δομήσει πολυτροπικά

ή/και διεπιστημονικά νέα νοήματα και εμπειρίες, να γίνει συμμετοχος-συνένοχος σε μια επικοινωνιακή διαδικασία ανταλλαγής μηνυμάτων με τα εκθέματα, με σεβασμό στις ιδιαίτερες ανάγκες του εκάστοτε εμπλεκόμενου στη διαδικασία αυτή, προσδιορίζοντας το τώρα και το εδώ μέσα από κατάλοιπα του τότε και του αλλού.

Το συγκεκριμένο εργαστήρι αποβλέπει σε προσέγγιση σχεδιασμού μουσειοπαιδαγωγικών πρακτικών και διαχείρισης του υλικού πολιτισμού για εκπαιδευτικούς της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Θα μελετηθεί με βιωματικό τρόπο η μεθοδολογία για το σχεδιασμό μουσειοπαιδαγωγικών προγραμμάτων λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες και προσδοκίες της σχολικής ομάδας, όπως επίσης και το προσωπικό, φυσικό, κοινωνικό/πολιτιστικό πλαίσιο που αλληλεπιδρούν στη μάθηση και στη δόμηση νοημάτων.

Κυρίως θα αναφερθούν τεχνικές προετοιμασίας της ομάδας μέσω της διαχείρισης του υλικού πολιτισμού με αφορμή διδακτικές ενότητες του αναλυτικού προγράμματος, όπως επίσης και σε τρόπους αξιολόγησης και διάχυσης των αποτελεσμάτων και των δομημένων νοημάτων μέσα από δημιουργικές δραστηριότητες. Ο εκπαιδευτικός χαρακτήρας των επισκέψεων σε εξωσχολικούς χώρους προαπαιτεί διαρθρωτικό σχεδιασμό και συγκεκριμένη στοχοθεσία σύμφωνα με τις ιδιαιτερότητες και εμπειρίες της ομάδας καθώς και το αξιακό, πολιτιστικό πλαίσιο, τις μνήμες, τις ενθυμήσεις αλλά και τις αποσιωπήσεις της κοινότητας. Αποτελεί μια ευκαιρία για επαφή της μαθητικής κοινότητας με την αισθητική, τις Τέχνες, την ιστορία και το περιβάλλον σε ένα διαφορετικό πλαίσιο εξωσχολικό όπου με βιωματικό τρόπο ο συμμετέχων καλείται να εκφραστεί συναισθηματικά, νοητικά και σωματικά καλλιεργώντας την ενσυναίσθηση, τον αναστοχασμό, την κριτική ικανότητα, τη δίκαιη μεταχείριση, τον αλληλοσεβασμό, την εκτίμηση, τη συμπάθεια στη διαφορετικότητα, ιδεώδη μιας δημοκρατικής κοινωνίας.

Στην Ελλάδα της κρίσης, σήμερα παρά ποτέ άλλοτε, αποτελεί επιτακτική ανάγκη η μεταβολή/ανατροπή κάθε παγιωμένης πρακτικής στην οργάνωση εκπαιδευτικών επισκέψεων. Η εξωστρέφεια της σχολικής κοινότητας- ακόμα και από τη νηπιακή ηλικία-, η δημιουργική αξιοποίηση κάθε χώρου πολιτιστικής αναφοράς και μνήμης, κάθε μουσειακού/πολιτιστικού χώρου, κάθε μύθου και κάθε γεώτοπου μπορούν να μας εμπνεύσουν, να μας ταξιδέψουν δημιουργώντας τις συνθήκες για την ανάπτυξη ενός ευέλικτου, ευαίσθητοποιημένου κοινωνικά και πολιτικά ενεργού μελλοντικού πολίτη του Κόσμου.

Η Μαργαρίτα Σκανδάλη είναι πτυχιούχος της Μουσειοπαιδαγωγικής Εκπαίδευσης του Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Έχει μεταπτυχιακές σπουδές στην Πολιτιστική Διαχείριση, στο τμήμα «Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού» του Παντείου Πανεπιστημίου και έχει παρακολουθήσει διάφορα σεμινάρια θεατρικού παιχνιδιού. Το 2002-2003 και 2003-2005 εργάστηκε στο Μεσολόγγι ως συντονίστρια του μουσικού εργαστηρίου στα πλαίσια του προγράμματος του ΕΠΕΑΕΚ II του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων για την «Ένταξη Τσιγγανοπαίδων στο σχολείο». Επίσης, έχει λάβει μέρος στην επιμόρφωση εκπαιδευτικών στα πλαίσια του προγράμματος «Ένταξη παιδιών παλιννοστούντων και αλλοδαπών στο σχολείο- για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση» του ΕΠΑΕΚ II καθώς και σε διάφορα άλλα σεμινάρια ως εισηγήτρια. Εκπονεί μουσειοπαιδαγωγικά προγράμματα σε μουσειακούς χώρους στην Ελλάδα. Από το 1997 εργάζεται ως επαγγελματίας διπλωματούχος ξεναγός σε όλη την ελληνική επικράτεια για αλλοδαπούς και γηγενείς, ενήλικες και μαθητικούς πληθυσμούς.

Είναι μέλος του Δ.Σ. του Συλλόγου Μουσειοπαιδαγωγών Ελλάδας (ΣΜΕ).

Σχίζα Κωνσταντίνα, Φυσικός, Δρ. Φιλοσοφίας

Κοσμίδης Παύλος, Γεωλόγος, Διευθυντής 3^{ου} Γυμνασίου Γέρακα, Δρ. Επιστημών Αγωγής

Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ

Η φιλοσοφία των προτάσεών μας -ως το σύνολο των αλληλοσυνδεόμενων και αλληλοσυμπληρούμενων διδακτικών και παιδαγωγικών αρχών που τις διέπουν και σηματοδοτούν το γνωσιοθεωρητικό τους υπόβαθρο- είναι κοινή για όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, σε όποιο πλαίσιο και αν τις εντάξουν οι εκπαιδευτικοί.

Οι διδακτικές αρχές που διέπουν τις προτάσεις μας είναι η διαθεματικότητα, η βιωματικότητα, η συνεργατικότητα ή διαλογικότητα και η ανακαλυπτική ή διερευνητική διδασκαλία-μάθηση. Ως προς τις παιδαγωγικές τους αρχές θα λέγαμε, ότι προάγουν την «παιδαγωγική της κατανόησης», την «παιδαγωγική της αλληλεγγύης», την «παιδαγωγική της αμφισβήτησης», την «παιδαγωγική της χειραφέτησης», την «παιδαγωγική της διεκδίκησης» και την «παιδαγωγική της προσδοκίας».

Το γνωσιοθεωρητικό ή επιστημολογικό τους υπόβαθρο και η οπτική τους, τέλος, εδράζεται στη Συστημική Σκέψη που θεμελιώνεται κριτική ή στη Συστημική του Παρατηρητή, την οποία συστηματοποιήσαμε, έτσι ώστε η πραγμάτευση του θέματος να εκτυλίσσεται σε τέσσερις διδακτικές-μαθησιακές φάσεις: «εμείς και το θέμα», «το θέμα στην πόλη», «η πολιτική γύρω από το θέμα», «κριτική, αυτοκριτική προσέγγιση, οι άλλοι» .

1^ο εργαστήριο

Τα απορρίμματα στη ζωή μας

ΒΑΘΜΙΔΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ: Προσχολική Αγωγή, 1^η, 2^η και 3^η τάξη του δημοτικού σχολείου

ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ: Η Συστημική Σκέψη που θεμελιώνεται κριτικά ή Συστημική του Παρατηρητή (εκφρασμένη σε τέσσερις φάσεις)

ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΑ: Οι τέσσερις φάσεις εκτυλίσσονται στη βάση «ημιτελών σεναρίων»

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ: Οι συμμετέχοντες στο εργαστήριο χωρίζονται σε ομάδες των 5-7 ατόμων. Κάθε ομάδα εφοδιάζεται με το «χαρτόνι εργασίας», με γραπτές οδηγίες και άλλα απαραίτητα υλικά, προκειμένου να ασχοληθεί με μια από τις τέσσερις φάσεις εξέλιξης του θέματος.

Οι οδηγίες μας (με τη δομή τεσσάρων «ημιτελών σεναρίων»), μετασχηματίζονται από τους εκπαιδευτικούς σε τέσσερις μικρές ιστορίες (μία κάθε ομάδα), προκειμένου να αποτυπωθούν πάνω στο χαρτόνι εργασίας με λέξεις, σκίτσα, σύμβολα και ζωγραφιές (διάρκεια 45'). Στη συνέχεια, κάθε ομάδα μετατρέπει την ιστορία της σε δρώμενο, προκειμένου να παρουσιάσει «ζωντανά» σκέψεις, εμπειρίες και συναισθήματα (διάρκεια 45'). Όταν νιώθουν έτοιμες οι ομάδες, συγκεντρώνονται σε ολομέλεια, προκειμένου να παρουσιάσουν το χαρτόνι εργασίας και το δρώμενο στους άλλους, να παρακολουθήσουν και να σχολιάσουν δημιουργικά τις δικές τους ιδέες (διάρκεια 45'). Το εργαστήριο ολοκληρώνεται με τη συνόψιση και των τεσσάρων φάσεων, ώστε να γίνουν κατανοητές οι διδακτικές-μαθησιακές και παιδαγωγικές αρχές, καθώς και το επιστημολογικό υπόβαθρο της Συστημικής του Παρατηρητή, πάνω στην οποία θεμελιώθηκε (διάρκεια 45').

2^ο εργαστήρι Το Δάσος μας

ΒΑΘΜΙΔΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ: 3^η, 4^η, 5^η, 6^η τάξη του δημοτικού σχολείου

ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ: Η Συστημική Σκέψη που θεμελιώνεται κριτικά ή Συστημική του Παρατηρητή (εκφρασμένη σε τέσσερις φάσεις)

ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΑ: Οι τέσσερις φάσεις εκτυλίσσονται στη βάση «πλαίσια προβληματισμού»

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ: Οι συμμετέχοντες σε ομάδες των 5-7 ατόμων δουλεύουν μια από τις τέσσερις φάσεις εξέλιξης του θέματος, ενώ τα «πλαίσια προβληματισμού» θα τους βοηθήσουν να το οριοθετήσουν σε σφαίρες ζωής, ξεκινώντας από την προσωπική-ιδιωτική (Εμείς και το δάσος μας), προχωρώντας στη σφαίρα της κοινωνικής ζωής (Το δάσος και η πόλη) και στη σφαίρα της πολιτικής (Η πολιτική γύρω από τα δάση), για να καταλήξουν στον πολιτισμό (Αξίες, κανόνες, πρότυπα και θεσμοί που σηματοδοτούν τη σχέση του πολιτισμού μας με τα δάση), ως το επιστέγασμα όλων των προηγθέντων.

Σημαντικό εργαλείο αυτής της πρότασης είναι τα χαρτόνια εργασίας, όπου κάθε φορά και σε κάθε φάση εποπτικοποιείται το θέμα στις αντίστοιχες σφαίρες ζωής, προκειμένου να περιγραφεί ερμηνευτικά και κριτικά, για να καταλήξουν οι ομάδες στην κριτική στάσεων απέναντι σ' αυτό και στην αυτοκριτική απέναντι στις πηγές, στη μέθοδο, τα εργαλεία και τις τεχνικές που αξιοποίησαν.

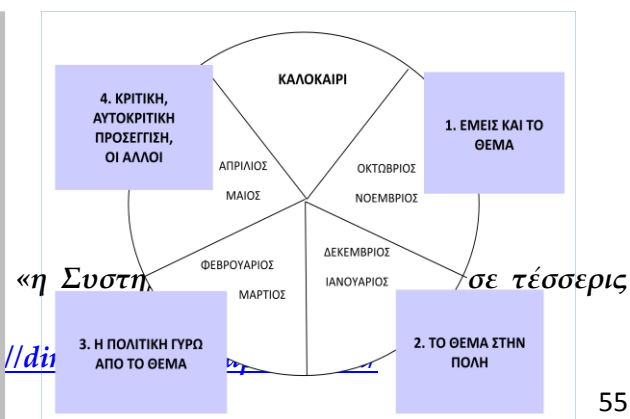
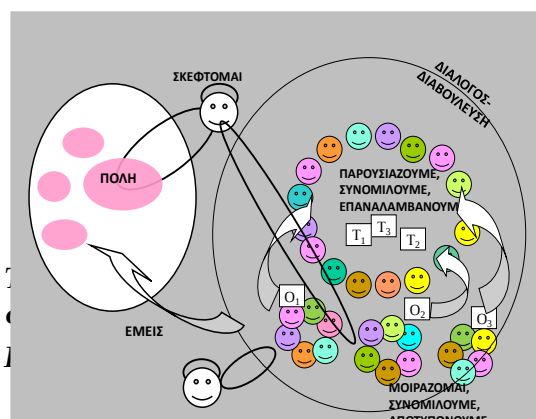
3^ο εργαστήρι Η ενδοσχολική βία

ΒΑΘΜΙΔΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ: Γυμνάσια (Βιωματικές Δράσεις), Λύκεια (Ερευνητικές Εργασίες)

ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ: Η Συστημική Σκέψη που θεμελιώνεται κριτικά ή Συστημική του Παρατηρητή (εκφρασμένη σε τέσσερις φάσεις)

ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΑ: Οι τέσσερις φάσεις εκτυλίσσονται στη βάση «Ερευνητικών Ερωτημάτων»

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ: Οι συμμετέχοντες σε ομάδες των 5-7 ατόμων δουλεύουν μια από τις τέσσερις φάσεις εξέλιξης του θέματος, εστιάζοντας την προσοχή, ώστε να κινηθούν, στο μέτρο του δυνατού, σε ερωτήματα πραγματολογικά και ερμηνευτικά, κριτικά και αυτοκριτικά και να φτάσουν σε ερωτήματα δράσης.

Η **Κωνσταντίνα Σχίζα** είναι καθηγήτρια Φυσικών Επιστημών και Δρ. Φιλοσοφίας. Δίδαξε στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση από το 1974 μέχρι το 1992. Από τότε και μέχρι την αφυπηρέτησή της το 2010, διετέλεσε Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στη Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Α' Αθήνας.

Από τη θέση αυτή, οργάνωσε πολυάριθμα επιμορφωτικά σεμινάρια, ενώ ταυτόχρονα συμμετείχε με ανακοινώσεις σε συνέδρια και συμπόσια, εκπόνησε πιλοτικά προγράμματα με μαθητές και έρευνες πάνω σε θέματα διδακτικής μεθοδολογίας. Συνέγραψε δυο βιβλία και ένα e.book και διατηρεί ιστοσελίδα, όπου μπορούν οι εκπαιδευτικοί τόσο της Δευτεροβάθμιας, όσο και της Πρωτοβάθμιας να βρουν ενδιαφέροντα κείμενα και προτάσεις για όλες τις καινοτόμες δράσεις που εμφανίστηκαν τα τελευταία χρόνια στα σχολεία μας. Για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και την Εκπαίδευση για τη Βιωσιμότητα, για τις «Βιωματικές Δράσεις» και για τις Ερευνητικές Εργασίες.

Ο **Παύλος Κοσμίδης** γεννήθηκε το 1953 στο Σιδηρόκαστρο Σερρών. Τελείωσε το 1971 το εξατάξιο Γυμνάσιο στη Νέα Φιλαδέλφεια όπου πέρασε τα παιδικά και τα εφηβικά του χρόνια. Φοίτησε στην Ανωτέρα Σχολή Ηλεκτρονικών και στη συνέχεια στο Γεωλογικό Τμήμα της Φυσικομαθηματικής Σχολής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Το 2008 ορκίστηκε στο Πανεπιστήμιο της Πάτρας Διδάκτορας των Επιστημών της Αγωγής

Η εκπαιδευτική καριέρα του ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 1983. Πραγματοποίησε πολλά προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης με μαθητές των σχολείων όπου δίδαξε και ταυτόχρονα συμμετείχε σε βιωματικά επιμορφωτικά σεμινάρια. Το νέο αυτό πεδίο ήταν πρόσφορο για να ανανεώσει τις εμπειρίες του και να εμβαθύνει στους παιδαγωγικούς του προβληματισμούς.

Το 1995 επιλέχθηκε Υπεύθυνος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στη Διεύθυνση Δ.Ε. Ανατ. Αττικής όπου και παρέμεινε μέχρι το 2003. Ως Υπεύθυνος με την πολυετή του ενασχόληση σε θέματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και διαχείρισης ομάδων, απέκτησε εμπειρίες στις ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες και στα βιωματικά εργαστήρια και οργάνωσε και πραγματοποίησε πολλές ημερίδες και πολυήμερα σεμινάρια για τους εκπαιδευτικούς της περιοχής του.

Υπηρέτησε στο Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας Αχαρνών και το 2009 επιλέχθηκε ως Υπεύθυνος Αγωγής Υγείας στη Διεύθυνση Δ. Ε. Ανατ. Αττικής. Από το 2011 είναι Διευθυντής του 3ου Γυμνασίου Γέρακα.

Συμμετείχε σε διεθνή και ελληνικά ερευνητικά προγράμματα σχετικά με την ηγεσία για τη μάθηση, την αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας, την περιβαλλοντική εκπαίδευση, την αγωγή υγείας και την πρόληψη κατά των διακρίσεων. Μετείχε σε πολλά συνέδρια, σεμινάρια και εργαστήρια ως εισηγητής αλλά και ως εμπνευστής. Είναι επιμορφωτής εκπαιδευτικών για τις ερευνητικές εργασίες του λυκείου.

Εξέδωσε το βιβλίο-οδηγό «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση» και συμμετείχε στην ομάδα που επιμελήθηκε το βιβλίο: «Ομαδικά παιδικά παιχνίδια». Συμμετείχε στην έκδοση του Πανεπιστημίου Αθηνών «Οδηγός για τη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση» για τα θέματα της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Συνέγραψε κατά καιρούς άρθρα εκπαιδευτικού περιεχομένου τα οποία περιέχονται σε πρακτικά συνεδρίων, βιβλία, περιοδικά και τοπικές εφημερίδες.

Η διαχείριση της σχέσης με τον "δύσκολο" μαθητή.

Ο εκπαιδευτικός δεν είναι ουδέτερος. Αντίθετα, ως άνθρωπος, είναι φορέας προσωπικών χαρακτηριστικών, ιδεολογιών, αντιλήψεων, αλλά και της προσωπικής του ιστορίας, καθώς και της επίδρασης των γεγονότων της συγκυρίας. Επομένως, η διδασκαλία, με την έννοια της μετάδοσης του περιεχομένου του γνωστικού αντικειμένου, δεν αποτελεί παρά μια όψη της πραγματικότητας της σχολικής τάξης και των αλληλεπιδράσεων που διαμορφώνονται μέσα σε αυτήν. Η δυνατότητα του εκπαιδευτικού να διαδραματίσει έναν ρόλο εκτός των καθαρά διδακτικών του δυνατοτήτων, έναν ρόλο που να "ανοίγει χώρο" στους μαθητές του να εκφράσουν το συναίσθημά τους, τις φαντασιώσεις τους, τις εντάσεις τους, είναι συζητημένη στη βιβλιογραφία, αν και μάλλον όχι στην έκταση που θα έπρεπε. Σήμερα, περισσότερο ίσως από οποιαδήποτε άλλη εποχή, οι εκπαιδευτικοί είναι φορείς ενός μεγάλου άγχους σχετικά με τα αποτελέσματα της διδασκαλίας τους, αλλά και με τις δυνατότητες παρέμβασής τους σε αυτό που, με περισσή ευκολία κατονομάζεται ως "μαθησιακές δυσκολίες", τόσο από γονείς, όσο και από εκπαιδευτικούς. Δεν μιλούσαμε ποτέ άλλοτε για "μαθησιακές δυσκολίες", ούτε σε αυτή την ποσότητα, ούτε και με αυτή την ευκολία που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια, με αυξανόμενο ρυθμό μάλιστα. Η συνάντηση αυτή αποσκοπεί στην ανάδειξη των δυνατοτήτων του εκπαιδευτικού να χειριστεί την δυναμική της σχέσης του με τον "δύσκολο" μαθητή, μέσα από θεωρητικά και εμπειρικά δεδομένα, αλλά και βιωματική άσκηση.

Ο **Σπύρος Τάνταρος** είναι Αναπληρωτής Καθηγητής Αναπτυξιακής Ψυχολογίας στο Τμήμα Ψυχολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού & Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Από το 2013 είναι Πρόεδρος της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα αφορούν στη μελέτη της γνωστικής, γλωσσικής και συναισθηματικής ανάπτυξης των παιδιών προσχολικής και σχολικής ηλικίας, αλλά και των εφήβων. Είναι συγγραφέας πολλών άρθρων σε διεθνή και ελληνικά επιστημονικά περιοδικά, καθώς και κεφαλαίων σε βιβλία, ενώ έχει επιμεληθεί τέσσερα βιβλία στα ελληνικά.

Βιωματικό Εργαστήριο Χορορυθμικής* για Δασκάλους Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

(ή *Κίνησης και Ρυθμού)

Τίτλος: «Δόμηση των σχέσεων μεταξύ των μαθητών με στόχο την ομαλή λειτουργία της τάξης και την βελτίωση της ετοιμότητας για μάθηση»

Η Χορορυθμική (μέθοδος Χοροθεραπείας της Γαλλικής Σχολής), έχει συστηματοποιήσει τις όψεις εκείνες του χορού που προάγουν την εναρμόνιση του φυσικού, διανοητικού, ψυχικού και κοινωνικού επιπέδου λειτουργίας του ανθρώπου μέσα στην ομάδα.

Προτείνει έναν πολύ ευχάριστο ρυθμικό χορό όπου μέσα από το ρυθμό εκτονώνονται σωματικές και ψυχικές εντάσεις και το άτομο συνδέεται με το σώμα, τους παλμούς της καρδιάς του και την αναπνοή. Λειτουργεί επομένως αρχικά ως παράγοντας ύφεσης στην ομάδα.

Συγχρόνως, ο ρυθμός ενεργοποιεί το άτομο. Δημιουργεί έναν «κοινό τόπο», μια «κοινή-παγκόσμια γλώσσα» καθώς η ομάδα συγχρονίζεται σε έναν κοινό συλλογικό χορό. Ο ρυθμός είναι ένα ισχυρό μέσον κοινωνικοποίησης, σύνδεσής μας με τους άλλους και δόμησης ισορροπημένων κοινωνικών σχέσεων.

Οι κινήσεις που προτείνονται είναι απλές, γενετικά εγγεγραμμένες στο σώμα, με συμβολικό περιεχόμενο (στοιχεία από τη φύση, μυθολογία, εικόνες από την καθημερινότητα) και συνοδεύονται από τη χρήση της φωνής (ρυθμικά φωνήματα, μελωδίες και τραγούδια).

Μέσα σε ένα σταθερό και ασφαλές περιβάλλον, με ασκήσεις συγκεκριμένης δομής και κανόνων, τα παιδιά καταφέρνουν εύκολα, γρήγορα και με πολλή χαρά να συγχρονίζονται ρυθμικά πάνω στον παλμό των κρουστών οργάνων και να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους όχι μέσα από το λόγο (λέξεις) αλλά μέσα από ρυθμικές κινήσεις και τραγούδια, παιχνίδια μίμησης, καλέσματος-απόκρισης και οριοθέτησης στο χώρο, στο χρόνο και στη σχέση τους.

Στόχος είναι η ενίσχυση της συνοχής της ομάδας, το «αίσθημα του ανήκειν», η συλλογικότητα, η συνεργασία και η αποδοχή της διαφορετικότητας, στοιχεία σημαντικά όχι μόνο για μια πιο αρμονική συνύπαρξη μέσα στην τάξη αλλά και για τη δημιουργία ενός ευχάριστου κλίματος και γόνιμου εδάφους για την διευκόλυνση της διαδικασίας της μάθησης και ανάπτυξης του παιδιού σε όλους τους τομείς.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΙΩΜΑΤΙΚΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ

1) Εισαγωγή των Δασκάλων στην κίνηση και τον ρυθμό

- **ΣΤΟΧΟΣ:** Επαφή με το «εδώ και τώρα», εκφόρτιση άγχους, σύνδεση με το σώμα-εαυτό και τους άλλους συναδέλφους, ενίσχυση δημιουργικότητας, αυτοεκτίμησης και κατ' επέκταση αυτενέργειας-πρωτοβουλίας στην τάξη.

Ζέσταμα και προετοιμασία

«Ξαναβρίσκοντας τον ρυθμό έτσι όπως αυτός είναι εγγεγραμμένος μέσα μας»

Ζέσταμα όλων των μελών του σώματος

- Ακούω τον παλμό του τυμπάνου

Μαρκάρω τον παλμό με παλαμάκια και με απλό περπάτημα στο χώρο

Συγχρονισμός της ομάδας σε κύκλο

- Ακούω τον παλμό της καρδιάς
- Επαφή με την αναπνοή (εισπνοή-εκπνοή)

Κίνηση στα διάφορα επίπεδα του χώρου (μπρος-πίσω, δεξιά-αριστερά)

- Σύνδεση κίνησης με τη φωνή και το συμβολισμό (π.χ μικρή αλληλουχία κινήσεων που συμβολικά μιμούμαστε ότι συνδεόμαστε με τη γη, τον ουρανό και τους δύο ορίζοντες στο χώρο)

2) Εισαγωγή σε απλές ασκήσεις που μπορεί να χρησιμοποιήσει ο δάσκαλος στην τάξη για την υποδοχή των παιδιών την πρώτη ώρα διδασκαλίας και πριν ξεκινήσει το μάθημα

- **ΣΤΟΧΟΣ:** Να εκπαιδευτεί στην πορεία ο δάσκαλος ώστε να μπορεί να προτείνει τις ασκήσεις αυτές στα παιδιά. Τα παιδιά μέσω των ασκήσεων αυτών: εκτονώνουν την ένταση του «πριν» έρθουν στο σχολείο (ή αντίστοιχα διοχετεύουν στον ρυθμό και το τραγούδι τον υπερβολικό ενθουσιασμό τους), ηρεμούν και ενεργοποιούνται στο «εδώ και τώρα» της τάξης, συγκεντρώνονται για να υποδεχτούν τη μαθησιακή διαδικασία.

A) Ρυθμικό παιχνίδι λέγοντας το όνομά μας (δήλωση παρουσίας στην ομάδα)

B) Χαιρετισμός (το κάθε παιδί καλωσορίζει το άλλο, με μια μικρή μελωδία και κίνηση που απευθύνεται προς τον άλλον).

Γ) Σύντομη ρυθμική μελωδία (καλέσματος από τον δάσκαλο-απόκρισης από τους μαθητές)

η οποία θα σημαίνει την έναρξη του μαθήματος.

(κοινές ασκήσεις για όλες τις τάξεις του δημοτικού-με μικρές παραλλαγές-ανάλογα με την ηλικιακή ομάδα)

3) Εισαγωγή σε ασκήσεις που μπορεί να χρησιμοποιήσει ο δάσκαλος προκειμένου να επεξεργαστούν στην τάξη με βιωματικό τρόπο θέματα οργάνωσης της τάξης, ενδυνάμωσης των σχέσεων μεταξύ των μαθητών ή και εννοιών που προκύπτουν από γνωστικά αντικείμενα.

- **ΣΤΟΧΟΣ:** Να εκπαιδευτεί ο δάσκαλος ώστε να αποκτήσει μια γκάμα ασκήσεων για την ενσωμάτωση στην Ευέλικτη Ζώνη. Τα παιδιά μαθαίνουν και εμπεδώνουν την πληροφορία μέσω των αισθήσεων του σώματος, της μίμησης και του παιχνιδιού. Πως μπορούμε να κινητοποιήσουμε τον ουσιαστικό αυτό τρόπο βιωματικής μάθησης σε θέματα σημασίας για την οργάνωση της τάξης (κανόνες, σεβασμός, μαθαίνω να ακούω ενεργητικά), θέματα αυτοεκτίμησης, θάρρους, δημιουργικότητας και κοινωνικών εννοιών (δίκαιο-άδικο, βία, επιθετικότητα, συνεργασία, αποδοχή, συλλογικότητα κτλ)

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: Τι και πως θα μπορούσε ο δάσκαλος να κάνει -για παράδειγμα- στην ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ; (προτεινόμενες θεματικές: αγωγή υγείας, θέματα περιβάλλοντος, πολιτισμός-διαπολιτισμική επικοινωνία και αλληλεπίδραση, ισότητα των δύο φύλων και άλλα κοινωνικού ενδιαφέροντος θέματα)

Π.χ: ΜΑΘΗΜΑ: ΑΓΩΓΗ ΥΓΕΙΑΣ

- Από τον Άξονα «Διαπροσωπικές Σχέσεις»-Ψυχική υγεία (Ο εαυτός μου. Η σχέση μου με τους άλλους, Η σχέση μου με το περιβάλλον, Αυτοεκτίμηση, ατομική ταυτότητα, συναισθήματα, επικοινωνία, ενεργητική ακρόαση, κοινωνικός αποκλεισμός κτλ)
- Επιλέγουμε μια θεματική ενότητα π.χ «Ο Εαυτός μου», και από αυτή, μια υποενότητα π.χ

ΓΙΑ ΤΗΝ Α+Β ΤΑΞΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ: «Φροντίδα Εαυτού και βασικοί κανόνες υγιεινής»

ΓΙΑ ΤΗΝ Γ+Δ ΤΑΞΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ: Θεματική Ενότητα «Η Σχέση μου με τους άλλους-Κοινωνική Υγεία»- υποενότητα «Η δική μας τάξη-βοηθάμε ο ένας τον άλλον»

ΓΙΑ ΤΗΝ Ε' ΤΑΞΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ: Θ.Ε «Πως αλλάζω»- υποενότητα «Οι αλλαγές στο σώμα μου και τα συναισθήματα που τις συνοδεύουν».

ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΤ' ΤΑΞΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ: Θ.Ε «Το περιβάλλον μου» -υποενότητα «Πώς αξιοποιώ τον ελεύθερο χρόνο μου-Τι μου αρέσει να κάνω».

- Πώς μπορούν τα παιδιά μέσω κίνησης-ρυθμού και τραγουδιού να μάθουν μια αλληλουχία πράξεων- μια μικρή τελετουργία π.χ (ΓΙΑ ΤΗΝ Α+Β ΤΑΞΗ) φροντίδας εαυτού και καθημερινής προσωπικής υγιεινής προκειμένου π.χ να αισθάνονται όμορφα όταν θα πάνε σχολείο να συναντήσουν τους φίλους τους; (άσκηση που ξεκινάει από το άτομο και καταλήγει στη συνάντηση με τον άλλον-την ομάδα).

**Οι θεματικές μπορούν στο μέλλον να επιλεγθούν με βάση τις ανάγκες που υπάρχουν σε κάθε τάξη. Τα παραπάνω είναι ενδεικτικά παραδείγματα που θα επεξεργαστούμε βιωματικά στο πρώτο εργαστήριο γνωριμίας με τον τρόπο αυτό δουλειάς.*

4) Κλείσιμο εργαστηρίου-Συζήτηση βιωματικής εμπειρίας των δασκάλων.
Επιλογή μιας απλής άσκησης από το μέρος 2 του εργαστηρίου που οι δάσκαλοι μπορούν να σημειώσουν λεπτομερώς ώστε να την εφαρμόσουν δοκιμαστικά στην τάξη τους.

Η Ελένη Χατζηγεωργίου είναι Ψυχολόγος, πτυχιούχος του τμήματος Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών και Ψυχοθεραπεύτρια (Απόφοιτη Κέντρου Ψυχοθεραπείας και Εκπαίδευσης Gestalt). Έχει σπουδάσει σύγχρονο χορό στην ακαδημία χορού του Rotterdam Ολλανδίας και στην Κρατική Σχολή Ορχηστρικής Τέχνης και έπειτα εξειδικεύθηκε στη Χοροθεραπεία, ολοκληρώνοντας την τριετή της μετεκπαίδευση στο Atelier du Geste Rythmé της France Schott- Billmann, στο Παρίσι (Association Danse, Rythme, Lien Social et Thérapie).

Εργάζεται στην Αθήνα ως Ψυχοθεραπεύτρια και Χοροθεραπεύτρια με παιδιά, εφήβους και ενήλικες τόσο ιδιωτικά (ατομικές συνεδρίες και ομάδες) όσο και σε συνεργασία με διάφορα Κέντρα Θεραπειών. Έχει δουλέψει 3 χρόνια ως Χοροθεραπεύτρια σε ομάδα παιδιών με Διάχυτη Αναπτυξιακή Διαταραχή πάνω στην οποία εκπόνησε την διπλωματική της έρευνα.

Επίσης, διοργανώνει βιωματικά σεμινάρια Χοροθεραπείας γενικού πληθυσμού στην Αθήνα και σε άλλες πόλεις της Ελλάδος και παρεμβαίνει ως συντονίστρια (βιωματική δουλειά μέσα από την κίνηση) σε εκπαιδευτικές και θεραπευτικές ομάδες Gestalt.

Είναι Αντιπρόεδρος της Γαλλικής Ένωσης Danse Rythme Lien Social et Thérapie και Υπεύθυνη Παιδαγωγικών Ελλάδος στο Διεθνές Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Θεραπευτών μέσω του Ρυθμού, της DRLST, με έδρα το Παρίσι.